

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Corinto a'uchéjme'ecaa, í ti seíj

Pablo pu huá'ateujte'e

¹⁻² Inee, i nej i'í Pablo, í ti Dios na'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni tiu'utévair'e'en í Ciríistu'u jetze me'ecan ti ajta a'íin pú'een í Jesús, ne'íjna jamuan í ta'ihuaara'a í Sóstenes. Yee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mi sej se'uun e'etiújse'iri se'újna Corinto sej si raateánajche í Dios, mi sej rí'í t'ítesejire'e se'íjna jime'e ti a'íin Ciríistu'u, ti ajta Jesús pú'een, mú'ejmi huateúra'ate, ajta mú'ejmi huatajé sej si jemin sejire'e. Mú'een xu seajta huá'a jemi sejire'e matíj mena'a pua'amé mej yen sejire'e tíj na'a ve'ée í chaanaca í mej majta miyen tí'ixa ti yee Jesús pu hua'avastara'a pú'een. Jee xaa ne'u, a'íi pu a'íin pú'een í hua'avastara'a, ajta ayén che'atá na'a tavástar'a pú'een itejmi.

³ Ajta a'íin í Dios í tej rájya'upua, ajta í tavástar'a a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, mich'é'e me'ín rí'í tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

I ti jín Dios rí'í tihua'utá'a

⁴⁻⁵ Ja'anáj ti na'a nu niyen rí'í tiraatá'aca í Dios nej ranajche mú'ejmi jime'e, a'iné jeíhua pu rí'í tejamuaatá'a í Dios a'íjna jime'e sej seri jemin sejire'e í Ciríistu'u, ti ajta Jesús pú'een, a'ine a'íjna jemi mú'een xu seri nain te'encuré'a ti

tejámuatéva'iri í sej jín tihua'utá'ixaate'en í teite, ajta í sej jín yaú'itiée xá'ara'ani a'ij ti 'een í Dios jemi.

⁶ Ayee pu 'een jín amuáaruu a'iné mú'een xu temua'a naa tihua'utá'ixaa í teite í Círíistu'u jetze me'ecan.

⁷ A'ij pu jín caí ti'iti jama'utéturaate í ti jín Dios rí'i tejamuaatá'a. A'ij xu jín, seuj rachú'eve'e ti yen huataseíjre'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een.

⁸ A'í pu ajta ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipúa'are, ti ij caí ja'ati ti'iti jín a'amua jetze tí'ijpua'ajte'e a'íjna xicáara'a ti jetzen tihuá'axiejte'en í teite a'íjna í tavástar'a, í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'í pu xaa tihuá'axiejte'en a'achú mej pua'amé yen huachéjme í chaanaca japua.

⁹ Ayee pu té'eme a'iné Dios pu ayén araúrastejsin a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratziiri'i. Ajta, a'í pu amuaatajé sej si siyen ruuristan jamuan í yaujra'an a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een.

Pablo pu ayén tihuá'a'ihua'u tijín: “¿Ni qui ayén huatámu'íire í Círíistu'u?”

¹⁰ Mi neajta inee, ayée nu jeíhua tejá'amuahuavii niuucajtze'en a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Círíistu'u sej si ruxí'ej sena'a tí'ixajta, sej si caí ché'e já'ita'a a'utaci'ica'an, sej si seajtáhua'a rí'i huaújruren, sej si se'íjna jín anteújseire'en naíjmi'i sej si siyen che'atá seíj sena'a jín siyen tí'ixi'epi'intare'e.

11 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, a'iné a'íime í mej Cloé jemi'éche, a'íi mú miyen tinaatá'ixaa mú'ejmi jime'e sej nu'u rújaaxiejvi'i rujímua'a sena'a.

12 A'ijna jime'e í sej nu'u rújaaxiejvi'i, ayée pu huataújmu'a'a sej siyen ríci, tí se'íj ayén tí'ixa yee: “Nee nu Pablo jetze ajtémecan.” Ajta se'íj ayén yee: “Neajta inee, Apolos nu jetze ajtémecan.” Ajta se'íj ayén yee: “Nee nu Pedro jetze ajtémecan” na'ari yee: “Nee nu Ciríistu'u jetze ajtémecan.”

13 Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿Ni qui ayén seicié huaújruu í Ciríistu'u tí ij ayén huatámu'íire? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui miyen ná'utatai í cúruu jetze ineetzi i nej i'i Pablo mú'ejmi jetze me'ecan? Camu xaa ne'u a'atzu. Ari íjii, ¿ni qui niyen á'amuaamua'íihuaca'a neniúucajtze'e i nej i'i Pablo? Canu xaa ne'u a'atzu.

14-15 Jé'ecan nu r'íi tiratá'aca í Dios nej caí ja'ati huámua'íihuaca'a sino a'ímej nu'u ne'íjna í Crispo, neajta ne'íjna í Gayo. Ayee nu'u huaríj sej sí caí se'íjna jín á'ujtzaahuat'e se'íjna jime'e sej huámua'íivijhuaca'a neniúucajtze'e.

16-17 Neajta nu huá'umua'íihuaca'a a'ímej í teitestemua'ame'en a'íjna í Estéfanas. Ayee pu'u xaa ne'u, canu cui'i ramua'aree tí pua'a neajtahua'a se'íj huámua'íihuaca'a nusu necaí.

Jee xaa, capu Ciríistu'u ayén ne'uta'íteca'a nej ni huá'umua'íihua í teite sino ayée pu 'een jín ne'uta'íteca'a nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í ni-uucari jime'e í tí jín Dios hua'irájtuaani. Capu ayén ne'uta'íteca'a nej ni ne'íjna jín tihua'utá'ixaate'en nej je'íhua huáp'i'i raay'i'iti í huá'amua'atziira'a a'ímej í teteca í mej nu'u r'íi tiu'uy'i'iti. Capu xaa

ne'u, sino ayée pu'u a'íjna jín ne'uta'íteca'a ti ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

Ciríistu'u pu a'íjn pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios

¹⁸ Ayee pu'u, a'iné a'ímej jemi í mej a'uvá'itzi, ayée pu tihuá'amitiejte'e tej huatétatimua'i te'íjna jime'e tej tiyen tihuá'ixaate'e ti Ciríistu'u ayén huamí'i huá'a jetze me'ecan í cúruu jetze. Mi teajta iteen, í ti Dios tu'irátuaasin, téjmi pu ayén titá'amitiejte'e ti a'íjn niuucari a'íjn pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios.

¹⁹ A'iné ayée pu té'esiimua'i tijín:

Nee nu yee ra'antipuá'ajte'esin
 í huá'amua'atziira'a a'ímej
 í mej nu'u jeíhua huápí'i raayí'iti.

Neajta nu yee raaté'uuna nain
 í mej meri raarí'ire a'íme
 í mej temua'a tirú'umua'aree.

²⁰ Ti pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna í ti temua'a tirú'umua'aree? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a. Ajta a'íjn ti tiú'ujmua'ate, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna? Capu ajta mé'e já'ahua'a. Na'ari í sei j ti ayén huápí'i raayí'iti ti tiu'utaxáj a'ímej jemi í mej íjii huáete, ¿a'uné é'eseijre'e? Capu ché'e mé'e é'eseijre'e a'iné Dios pu ari raatasejrataca'a ti caí ti'iti a'ij huataújmua'a í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca.

²¹ Mi ajta a'íjn í Dios, ayée pu raaxí'epi'intare rumua'atziira'a jime'e ti caí ri'iríista a'ame mej miyen me'íjna jín ráamua'ati huá'amua'atziira'a

jime'e a'ñime í mej miyen íyey seijre'e. Ayee pu 'een jín ayén raaxí'epi'intare í Dios a'iné ayée pu raxí'eve'eca'a ti ayén hua'irájtuaani a'íjna jime'e mej miyen rá'atzaahuat'e a'íjna í niuucari ti nu'u caí a'ij huataújmu'a, í niuucari tej tiyen tihuá'ixaate'e.

²² Majta me'ín, í mej Israél jetze ajtémecan, ayée mú tí'ijhuavii í Dios jemi í mej jín r'íi naa te'utase'ij, ajta a'ñime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íi mú rahuauhuau í mua'atzíira'a mej mi me'íjna jín nain au'itííe muá'ara'ani.

²³ Mi teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e te'íjna jime'e í Ciríistu'u í mej rá'utatai í cúruu jetze. Ajta a'ñn í niuucari í tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu a'íjna jín hua'utájaaxiejte'esin a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan. Ajta a'ñime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitíejte'e ti caí a'ij huataújmu'a.

²⁴ Mi majta a'ñime, í ti Dios hua'utajé, ti pua'a a'ñime í mej Israél jetze ajtémecan na'ari mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitíejte'e ti Ciríistu'u a'ñn pú'een í muári'eri'ire'ara'an ti jín Dios hua'irájtuaani, ajta a'íi pu a'ñn pú'een í mua'atzíira'a ti jín Dios tí'ajta.

²⁵ Jee xaa ne'u, a'íjna ti nu'u caí a'ij huataújmu'a, a'íjna ti Dios jemi é'eme'ecan, jaítze'e pu raay'íiti caí í huá'amua'atziira'a í teteca. Ajta a'íjna ti nu'u caí rú'uca'anisti'í í Dios, jaítze'e pu tí'ivaire'e caí í huá'amuari'eri'ira'a í teteca.

²⁶ ¿Ni caí ayén tejamuá'amitíejte'e mú'ejmi? Casi'í, a'ij ti 'een mú'ejmi tzajta'a ti Dios ayén amuaatajé. Caxu mu'íi mi sej jeíhua huápi'í rú'umua'aree í huá'amua'atziira'a a'ímej, í mej

yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Caxu seajta mu'íi mi sej se'íjna jín antiújmua'aree í ti jeíhua huápi'i ruxe'eve'e nusu se'íjna jetze airaújneijte a'ímej í mej ruxiéehua á'ujujhua'ane'e. Caxu xaa ne'u.

27 Mi ajta a'ín Dios, a'í pu hua'antíhuau a'ímej í mej caí a'ij té'umua'areereca'a ti ij a'ín hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej miyen ruseijrata mej nu'u jeíhua huápi'i té'umua'aree. Dios pu ajta ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí ti'itij jín antiújmua'aree a'ímej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua ti ij ajta hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej ve'ecán jín títetateí.

28-29 Jee xaa, Dios pu ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí huá'a jetze tí'ica'anejca'a, ajta a'ímej í mej huá'axieehuataca'a. Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu ayén a'íjna jín hua'antíhuau a'ímej í mej caí seijre'e a'ímej jemi í teteca ti ij ayén hua'antipua'ajte'en a'ímej í mej títetateí íiyen chaanaca japua, ti ij caí ja'ati ayén á'ujtzaahuate'e í Dios jemi.

30 Mi seajta mú'een, xu'uri jemin seijre'e í Ciríistu'u a'íjna jime'e a'ij ti tejámuaax'epi'íntari'iri'i í Dios. Ciríistu'u pu jemi é'eme'ecan í Dios mua'atzíira'a í tej jín tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi. A'í pu ajta ta japua huaniú tej ti rí'éene'ecán jín a'uteáuran í jemin. Ciríistu'u pu mú'ejmi huateúra'ate. A'í pu ajta tiu'utanájchitaca'a a'amua jime'e í sej jín té'echa'íca'a.

31 A'í pu jín, ayén té'eyu'usi'i tijín: “Ti pua'a yee ja'ati ayén raxí'eve'e ti ti'itij jín á'ujtzaahuate'en,

ché'e a'íin ayén huárini a'íjna jime'e a'ij ti tavástará'a ayén rí'i tiraatá'a."

2

Ayee pu'u na'a tihuá'ixaate'e a'íjna jime'e í Círíistu'u í mej rá'utatai

¹⁻² Neajta inee, ne'ihuaamua'a, netí'ij amuacáí á mú ja'uvé'emuaareca'a nej ni tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'i, canu cui'i niyen ne'íjna jín tejamuá'ixaa ne'íjna jime'e í niuucari ti huápi'i jín naa namuajre'e, canu neajta ne'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í teteca sino ayée nu tiraaxí'epi'íntare nej a'íi na'a yaú'itiée ná'ara'ani mú'ejmi jemi ne'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

³ Neajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ayée nu amua'aséijrate'ecaa ti nu'u caí nú'uca'anisti'i. Cu xiee nej tí'itziíine'eca'a. Jee xaa, jeíhua nu névivejca'a.

⁴ Ajta a'íin í niuucari, í nej jín tejamuá'ixaa, capu ayén éene'e tíj a'íjna ti huápi'i naa namuajre'e, ti ajta huá'amua'atziira'a jetze airánineica í mej jín huá'amua'itici í teite. Capu xaa ne'u, sino ayée nu ne'íjna jín tejámuaatá'ixaa sej si ráamua'aree nej ne'íjna jetze aránca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íi pu jemin me'ecan í muári'eri'ira'a í nej jín niyen rici.

⁵ Ayee nu ne'íjna jín huaríj, sej si caí se'íjna jetze arájca'anen í huá'amua'atziira'a í teteca sino sej si se'íjna jetze arájca'anen í muári'eri'ire'ara'an í Dios se'íjna jime'e í sej té'atzaahuate'e.

A'ijna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, ti ajta ari titaatasejrate

⁶ Mi teajta iteen, teen tu xaa tel'ijna jín tejamuá'ixaa seij jime'e í mua'atzíira'a a'ímej tzajta'a í mej meri tiu'unáijmi'ire. Ajta a'ín í mua'atzíira'a, capu huá'a jetze huanéj a'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Capu ajta huá'a tzajta'a me'ecan a'ímej í mej tí'ajta íyen chaanaca japua, í mej majta a'uvá'itzi.

⁷ Jee xaa ne'u, teen tu tiyen raxa í Dios mua'atzíira'a jime'e ti caí rí'irí ti ja'ati ayén rusej a'ij tirájteuni, í mua'atzíira'a ti rú'avaataca'a ti jime'en ajmí'i imuá tí'ij caí xi huatasejre í chaanaca. Dios pu ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén tí'itaci'iti itejmi a'ijna ti huápi'i naa seíre'e á'ara'ani.

⁸ Mi majta a'íme, í mej yen tí'ajta íyen chaanaca japua, capu a'atzu a'ij tihuá'amitiejte'eca'a a'ijna ti rú'avaataca'a, a'iné ti pua'a miyen ramua'aréerecajche'e, camu miyen tirá'atatánche'e í tavástar'a, í ti ajta huápi'i naa tí'iseijre'e á'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

⁹ Mi ajta, ayée pu té'eyu'usi'i tijín:
A'ijna ti yee Dios rí'i ráaruu a'ímej jime'e
í mej raxí'eve'e,
capu ja'ati ayén raasej,
capu ajta a'ij tihuá'amitiejte'eca'a
a'ij ti té'eme'enche'e.

¹⁰ Mi ajta a'ín, Dios pu taatasejrate a'ijna jime'e ti téjmi jemi raateájtuaa a'ijna í ruxiejniu'uca ti ij a'ín ayén titaata'ítii. Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an, nain pu jín ayén

tirá'amitiejte'e, ajta nain pu tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í Dios.

11 Ayee pu'u, a'iné huá'a jime'e í teteca, a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í teáata'a, a'í pu'u tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e a'íjna í ja'ati. Ayee pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu ja'ati tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í Dios sino a'í pu'u í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

12 Mi teajta iteen, catu te'íjna ancure'a í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca sino a'í pu téjmi jemi huateájturaa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tej ti yaú'itiée tá'ara'ani a'ij ti Dios ari ruxí'evi'ira'a jín rí'í titaatá'a.

13 A'ii pu a'ín pú'een í tej amuá'ixaa. Capu a'ín na'a pú'een í huá'amua'atziira'a í mej jín tá'itiiri'í í teteca sino a'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti ayén jín tá'itiiri'í í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee tu rici tej huaú'ixaa a'ij ti huataújmua'a í mua'atziira'a ti Dios jemi é'eme'ecan te'íjna jime'e í niuucari ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a taatá'a tej tiyen tiu'utaxáj.

14 Ajta a'íjna ti caí jemin huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu caí ra'ancuré'asin a'íjna ti jemin é'eme'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'iné capu ti'iti a'ij huataújmua'a a'íjna jemi í ja'ati. Capu ri'irí ti a'ín yaú'itiée á'ara'ani a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti ja'ati ayén jetzen aráu'jca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti ij ayén tirá'amitiejte'e a'ij ti huataújmua'a.

15 Ajta a'ín ti jetzen aráu'jca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, nain pu ayén

tirá'amitiejte'e a'ame ti pua'a ayén tí'ivaire'e nusu caí. Mi ajta, capu ri'irí ti seij ayén rá'axijte'en a'ijna í ja'ati, ti pua'a tí'ivaire'e nusu caí.

¹⁶ Ayen tijín: “¿A'ataani yee tirú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e í tavástar'a'a ti ij a'ín ja'ati ayén tirá'itíiii?” Mi teajta iteen, ayée pu ayén titá'amitiejte'e a'ij ti ajta tirá'amitiejte'e í Círístu'u.

3

Mej nu'u tí'imuar'e jamuan í Dios

¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, ti caí huatári'iristareca'a nej niyen tejámuaatá'ixaate'en tíj a'íime í ti huá'a jemi huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino tíj a'íime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, mi seij seuchén huataújtuiiri'i í Círístu'u jemi.

² Netí'ij tejamuaamí, canu cua'ira jamuaamí sino a'ij nu'u amua'antí'ite í léechi a'iné caxu xi yá'ujepi'ira'a í cua'ira. Seajta íjii, seúche'e xu siyen 'een. Caxuu xi teja'ujépi'ira'a.

³ Seúche'e xu siyen e'en matíj a'íimej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. A'iné ayée pu seijre'e mú'ejmi tzajta'a cumu sej ruchueere'e, seajta sej rújaaxiejv'i. ¿Ni caí ayén huataújmua'a sej seuj huá'a jemi ajtémecan a'íimej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca? Jee xaa ne'u, mú'een xu siyen tí'ijri'ire a'ij mej tí'ijri'ire í seica í teteca.

⁴ Ayee xu rici. Seíj ti mú'ejmi jemi ajtémecan ayén tí'ixa tijín: “Nee nu Pablo jetze ajtémecan.” Ajta í seij ayén tijín: “Neajta inee, Apolos nu jetze ajtémecan.” ¿Ni secaí siyen che'atá sena'a rici matíj a'íimej í teteca í mej caí jetzen seijre'e í

xiéjniu'ucare'ara'an í Dios? Jee xaa ne'u, ayée xu riçi.

⁵ Niché'e a'atzu tejá'amua'ihua'u. ¿A'iné ti'itij jín tí'ivaire'e a'íjna í Apolos, na'ari ti'itájni jín na'antínmua'aree inee, inee i'i Pablo? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Teen tu'u ravaire'e í tavástara'a jemi. Ayee xu 'een jín té'antzaahua í tavástara'a jemi se'íjna jime'e tej tiyen ravaire'e, a'ij tíj a'íjn titaa'íjca seij ajta seij.

⁶ Ayee nu tí'ivaire'e tíj ja'ati ti ayén tiú'uhuii, ajta a'íjn í Apolos, a'íi pu ayén tí'ivaire'e tíj ja'ati ti tiú'ipuaa. Ajta a'íjn í Dios, a'íi pu raaváujsi'iri'i ti ij huáçire.

⁷ A'íj pu jín, a'íjna ti tiú'uhuii, capu ti'itij jín ruxe'eve'e. Ajta a'íjn ti tiú'ipuaa, capu ti'itij jín ruxe'eve'e, sino a'íi pu xaa í Dios ti raaváujsi'iri'i ti i huáçire, a'íi pu xaa a'íjn pú'een í ti ruxe'eve'e.

⁸⁻⁹ Naíjmi'i mú tí'ivaire'e a'íjna ti tí'ihuiite'e, ajta a'íjna ti ti'ipuáa á'aye'i. Ruxí'ej mu'u tí'ivaire'e, ajta Dios pu ayén hua'utá'asin a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e í ti rac'íicipua í ti jín tiu'umuáriej, a'iné teen tu jamuan tí'imuarí'e í Dios.

Seajta mú'een, ayée xu ti'itij jín tí'ivaire'e tíj a'u mej tejé'taseehua, ajta tíj chi'ij ti Dios rá'ajtaahua.

¹⁰ Mi neajta inee, a'iné Dios pu jeíhua huápi'i naa tinaatá'a nej ni niyen tiu'umuári'en, ayée nu huaríj tíj ja'ati ti chi'ij ájtaahua. Nee nu ra'itátaahuaxi ne'íjna ti japuan ájtaavijhua í jaxu'u tíj ja'ati ti temua'a naa raay'íiti. Ajta í seij, a'íi pu japuan té'ajtaahua. Ajta ayén ruxe'eve'e ti rí'i naa tirá'ajtaahua ti ij caí a'ij pua'a éene'e ájci'ipihua.

11 A'iné, jíme'en a'íjna ti a'itátaavijhua, seij pu'u pú'een, ajta a'ii pu a'ín pú'een í Jesus ti ajta Ciríistu'u pú'een. Capu máàj ja'ati ti ayén tí'ivaire'e t́j a'íjna ti a'itátaavijhua.

12-13 Ajta, ayée pu seíre'e a'ame ti ti'itij ti j́n japuan ájtaavijhuaca'a ti pua'a a'íjna jíme'e í oro nusu plata jíme'e na'ari tetej jíme'e ti huápi'í tí'ijnajche. Ajta ayén che'atá na'a seíre'e a'ame ti pua'a ayén ájtaavijhuaca'a a'íjna jíme'e í cıyej na'ari ixaj jíme'e ca'ín huáacixa'a jíme'e. Jee xaa ne'u, ayée pu seíre'e a'ame í ti'iti í mej j́n tiu'umuáriej í teite, seij ajta seij, matíj mena'a pua'amé mej íiyen seijre'e í chaanaca japua. A'íjna xicáara'a jetze, ayée pu Dios raaxí'epi'intare'en a'ij ti 'een, a'iné ayée pu teja'uré'enejsin t́j taij ti j́n hua'utasejrate'esin. Ajta a'íjna í taij, a'í pu raatémua'atzi ti pua'a xí'epi'in metiu'umuáriej seij ajta seij nusu mecaí.

14 Ti pua'a ayén té'eviicua'i í taij tzajta'a a'íjna ti j́n ja'ati tiu'umuáriej, ayée pu tí'iraci'iti a'íjna í ja'ati a'ij ti tiraavíjte'e.

15 Na'ari caí, ti pua'a huateájtaani í ti j́n tiu'umuáriej í ja'ati, nain pu á'ujisin. Ajta a'ín í ja'ati, Dios pu xaa ru'irátuaasin aru ayée pu éene'e a'ame t́j ja'ati ti xa'ichu'i a'uun ráavaí í taij tzajta'a.

16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jíme'e seij se'ín pú'een í chi'ira'an í Dios. Ajta mú'ejmi tzajta'a pu huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

17 Ti pua'a ja'ati ayén raaté'uuna a'íjna í chi'ira'an í Dios, Dios pu ra'antipuá'ajte'esin a'íjna í ja'ati a'iné pu'uri Dios huateúra'ate a'íjna í chi'ij, seij mú'een se'ín pú'een í chi'ira'an í Dios.

18-19 Caxu rucuanamua rujimua'a. Ti pua'a ayén tirá'amitiejte'e se'j í ja'ati ti ayén rí'i tirú'umua'aree a'ijna jime'e í huá'amua'atziira'a a'imej í mej íjii huáteite, ché'e a'ín caí ché'e ayén á'ujtzaahuat'e a'ijna jime'e í huá'amua'atziira'a. Ché'e a'ín ayén ra'ancuré'an í mua'atziira'a ti tavástar'a jetze é'eme'ecan, a'iné a'ijna í huá'amua'atziira'a a'ime í mej íjii huáteite, capu ti'iti a'ij huataújmu'a í Dios jemi. Ayee pu xaa té'esiimua'i tijín: “Dios pu huá'avivi'ira'an a'imej í mej miyen á'ujtzaahuat'e me'ijna jime'e mej tí'ihua'itaca í rumua'atziira'a jime'e.”

20 Ajta ayén té'eyu'usi'i tijín: “Tavastara'a pu ramua'aree ti caí ti'itij vaire'e í huá'amua'atziira'a a'ime í mej nu'u jeíhua huápi'i té'umua'aree.”

21-22 A'ij xu jín, caxu ché'e siyen á'ujtzaahuat'e se'ijna jime'e sej nu'u se'j jetze ajtémecan í teáata'a. Naími'i pu ayén tejá'amuaci'iti, ti pua'a niyen tejá'amuavaire'e inee, i nej i'i Pablo na'ari a'ín Apolos ayén tejá'amuavaire'e nusu a'ijna í Pedro. Ti pua'a ayén a'ijna jín rí'i tejamuaatá'an í Dios a'ijna jime'e tíj na'a ti íiyen seijre'e chaanaca japua nusu sej siyen ruuri huateáturan na'ari sej siyen huácuil'ini, ti'iti ti a'ij ti ayén íjii tí'iseijre'e ca'ín ti'iti ti ayén teja'uré'enejsin, naími'i pu ayén tejá'amuavaire'en.

23 Seajta mú'een, ayée xu se'ijna jetze ajtémecan í Ciríistu'u, ajta a'ín Ciríistu'u, a'í pu ajta Dios jetze ajtémecan.

4

I mej jín antiújmua'aree a'ime ti Dios

tihua'uta'ti'ire

¹ Ayee pu ruxe'eve'e ti ayén tejamuá'amitiejte'e itejmi jime'e tej tiyen ravaire'e í Círístu'u, ajta ti ayén titaa'íjca a'íjna jime'e í ti rú'avaa í Dios jemi.

² Ajta, a'íjna ti ravaire'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín í ja'ati ayén araúrasten nain jime'e a'íjna í ti jín tira'íjca.

³⁻⁴ Mi neajta inee, capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a mú'een siyen na'uxíjte'en, na'ari miyen na'uxíjte'en a'íime í mej íjii huáteite me'íjna jime'e a'ij ti tihuá'amitiejte'e. Jee xaa ne'u, canu nesej á'anxijte'en, a'iné canu nee nesej ramua'aree tij ti'itij jín na'uteájturaa í Dios jemi. Capu amín a'ij, capu ayén huataújmua'a nej neri xí'epi'in 'een í Dios jemi. Tavástar'a pu a'ín pú'een í ti ná'axijte'en.

⁵ A'ij xu jín siyen huárini. Caxu ti'iti jín huá'axijte'e ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios ari raaxí'epi'intare. Setá'aj seuj rachú'eve'e se'íjna í tavástar'a tí'ij ajtahua'a yé uvé'enen. Aj pu xaa, a'ín raatasejrata tíj na'a ti rú'avaataca'a a'u ti a'utíca'a. A'í pu ajta raatasejrata í ti ayén tihuá'amitiejte'eca'a í huá'a tzajta'a í teite. Aj pu'i ayén tihuá'aci'ti ti Dios ayén rí'i tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ij ti tiraavíjte'e seij ajta seij.

⁶ Mi neajta inee, nain jín í nej neri tejamuá'ixaa, ayée nu tejámuaatá'itiiri'i neetzi jime'e neajta ne'íjna jime'e í Apolos nej ni ne'íjna jín jamuaatévaire'en. Caxu yá'uhua'anan se'íjna í niuucari ti ayén tíjín: “Setá'aj siyen araúrasten se'íjna jime'e a'ij ti té'eyu'usi'i.” Caxu siyen

ahuaújtzaahuat'e'en se'íjna jime'e sej nu'u se'ij jetze ajtém'e'ecan. Caxu seajta raatéxieehuata í se'ij.

⁷ ¿Ni tzaa ja'ati ayén a'íjna jín timua'íjca a'íjna jime'e ti jaítze'e ruxe'eve'e caí í ti jín antiújmua'aree í axí'ej tevi? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui piyen ti'iti tí'ijcha'íí í pej caí ra'ancuré'a se'ij jemi? Capu xaa ne'u. Ajta, ti pua'a ayén ti'ayajna pej piyen ra'ancuré'a, ¿a'iné 'een jime'e piyen á'atzaahuat'e'e? Capu ayén tiraavíjte'e, a'iné Dios pu ayén muaatapuaíjve.

⁸ Mú'een xu nu'u seri huatájuxai temua'a naa. Seajta nu'u seri huatéújchijteaanitaca'a. Mú'een xu nu'u caí taatá'inee, seajta siyen tí'ajta rujímua'a sena'a. Ojala kuj tén ayén teja'uré'enen sej siyen tiu'ita'ájta. Jéihua huápi'í nu niyen tí'ijxe'eve'e.

⁹ Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tiná'amítiejte'e ti Dios ayén taataseíjrataca'a mú'ejmi jemi tej iteen a'íin pú'een í tej caí ti'itij jín antítamua'aree, teajta teen tu a'íin pú'een í mej majta jíme'en meri raaxí'epi'intare tej nu'u huácu'ini a'u mej titejé'ecui'ica. Dios pu ayén taataseíjrataca'a naíjmi'ica jemi í mej ta japua seijre'e, ajta huá'a jemi í mej yen japuan huachéjme í chaanaca, a'u ti na'a nainjapua.

¹⁰ Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tej nu'u tatímua'li te'íjna jime'e tej tiyen ravaire'e í Ciríistu'u. Mí seajta mú'een, sej nu'u huápi'í naa tirú'umua'aree í Ciríistu'u jemi. Capu nu'u tú'uca'anisti'í itejmi. Mí seajta mú'een, ayée xu nu'u nain jín té'eviicua'í. Jé'ecan mú nu'u rí'í tejamuatá'aca mú'ejmi. Majta métaxana'ave'e mú nu'u itejmi.

¹¹ Tíj na'a ti yú e'iré'ene, ajta íjii, ayée tu tena'a

jítiejcu, teajta 'i'icu. Temua'a tu titecáci:xure'e. Jé'ecan mú a'ij pua'a taruure. Catu teajta mé'e é'eche.

¹² Ca'anín tu jín tí'imijhuaca tamuájca'a jime'e. Ti pua'a a'ij pua'a meti'itaxájta, teen tu tiyen rí'i tihua'atá'aca. Ajta ti pua'a a'ij pua'a mé'taruure, teen tu tiyen rá'aviicua'i.

¹³ Ajta, matí'ij teite hua'itzi tátaavijre'e itejmi, rí'i tu naa tihúa'ajee. Tíj na'a ti yú e'iré'ene ajta íjii, ayée pu tihúa'मितiejte'e itejmi jime'e tej nu'u jeíhua huápi'i huá'axana'aviste'e, tej nu'u tiyen huá'aseijrate'e huá'a jemi tíj í xaiiri í mej mé rúuriera í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

¹⁴ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni niyen amuaatatévi'iraste'en, sino nej ni rí'i jamuaatá'itíi mú'een, mi sej siyen ná'aseijrate'e cumu niyaujmua'a í nej jeíhua huápi'i já'amuaxe'eve'e.

¹⁵ Tij caí mu'ití mú tejamuá'itíiri'i í Círíistu'u jetze me'ecan. Capu a'ij ámitieere'e a'achú mej pua'amé ará'ase. Mi ajta, seíj pu'u í ti á'amuaya'upuajtaca'a, neajta inee, nee nu ne'ín pú'een i nej á'amuaya'upuajtaca'a í Círíistu'u jemi ne'íjna jime'e nej tejamuá'ixaa í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani.

¹⁶ A'íj nu jín niyen tejá'amuaje sej siyen titeejú'un netíj inee.

¹⁷ A'íj nu jín niyen amuaata'ítíiri'i ne'íjna í Timoteo í nej neajta ya'upuáara'an pú'een'e'e í tavástar'a jemi, í nej neajta jeíhua huápi'i raxí'eve'e. A'íi pu amuaatánamuajriste'esin a'ij nej ti'itíncha'íi jemín í Círíistu'u ti ajta i'i Jesús. Ayee

nu che'atá nena'a tihuá'itíi a'ímej í seica, a'u ti na'a mej e'etiújse'iri.

¹⁸ Seica mú'een, xu'uri á'ujtzaahuate'e. Cu xiee ti cuj ayén tejamuá'amitiejte'e nej caí ché'e ne'uun mú'a'atanén.

¹⁹ Mí neajta inee, nee nu xaa ca'anacan ne'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi ti pua'a ayén tineetá'acare'en í tavástarara. Aj nu xaa ramua'aréeren ti pua'a siyen ti'itíújcha'íi muári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios na'ari seíj niucari sena'a jín siyen ti'itíújcha'íi.

²⁰ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné a'íjna í Dios, capu niucari na'a jín tí'ajta sino rumuári'eri'ire'ara'an jime'en.

²¹ ¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui niyen ne'íjna jín u á'lume'en nej ni puaíjti amuaatá'an na'ari nej niyen ne'íjna jín amujaja'uvé'emuaare ne'íjna jime'e nejá'amuxaxe'eve'e, nej ni neajta cua'anín jín tejamuá'ixaate'en?

5

Rá'axijte'e sej ti jeíhua huápi'í a'ij pua'a ti'itíújcha'íi

¹ Ayee nu tiú'unamuajri'i ti ayén ti'ayajna ti nú'u sej ti mú'ejmi jemi ajtéme'ecan tí'ixana'acire'e a'íjna jime'e ti jamuan hui'ica a'íjna ti ratévi'itin í ya'upuáara'an. Jé'ecan pu a'ij pua'a seijre'e a'íjna. Majta a'íme í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen ricí.

² Mí seajta mú'een, a'íj xu jín á'ujtzaahuate'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e sej se'íjna jín huataújxiemiste'en? Jee xaa ne'u. Setá'aj

raatamuárite'en se'íjna í ja'ati ti ij caí ché'e seijre'e mú'ejmi jemi.

³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Yé nu imuá huaca inee. Mi neajta, a'úu nu á'uca mú'ejmi jemi nemua'atziira'a jime'e. Nu'uri niyen ra'uxíjte ne'íjna í ja'ati ti ayén ríci netíj niyen ráruurénche'e ti pua'a ne'uun á'ucatiijche'e.

⁴⁻⁵ Ayee xu huárini setí'ij e'etiújseire'en niuu-cajtze'en í tavástarala, a'íjna í Jesús, ajta netí'ij ne'uun mú'ejmi jemi é'eseijre'e nemua'atziira'a jime'e. Setá'aj siyen se'íjna jetze araújca'anen í muári'erilire'ara'an í tavástarala í Jesús sej si raatátuuiire'en se'íjna í ja'ati í Satanás jemi ti ij a'ín tiyaaru'u ra'upuá'ajte'en í tévira'an, ti ij ajta Dios ru'irájtuaani í xiéjniu'ucare'ara'an í ja'ati a'íjna xicáara'a ti jetzen tiu'íta'áijta í tavástarala.

⁶ Capu xí'epi'in sej siyen se'íjna jín á'ujtzaahuate'e a'iné ayée pu tiu'uteújnaxca mú'ejmi jemi t́j ajta tiu'uteújnaxca í mej rajnájchite'esin í cuaíjtzi. Ćj mu'u caj tírajnájchite'esin. Ajta á'iyen nainjapua huaneájxi'isin.

⁷ A'íj xu jín, setá'aj mé rúurieni se'íjna ti mí'ime'ecan sej si siyen huaujjéjcuare'en t́j a'íjna í cuaíjtzi ti caí t'ítí ránaxcaca'a. Ayee xu huárini a'iné pu'uri huataújmuai'ivejtaca'a a'íjna í Ciríistu'u ti téjmi jetze me'ecan huamí'i ti ij caí puaíjtzi táaci'ítí.

⁸ A'íj pu jín, tiché'e tiyen tiú'uyesten a'íj ti tiraavíjte'e í Dios jemi, tetá'aj caí ché'e tiyen a'íj pua'a t'ítítacha'íi, teajta caí ché'e t'ítíj jín auteáuran í Dios jemi sino tiché'e tiyen r'íi t'ítítacha'íi tzáahuati'ira'a jime'e, tiché'e teajta

tiyen tena'a tiu'utaxáj niuucari jime'e ti ayén ti'ayajna.

⁹ Nu'uri niyen tejámuaatá'itiiri'i í yu'uxari jetze sej caí huá'a jamuan tiújse'irihua'an a'ímej í mej tí'ixana'acire'e.

¹⁰ A'ijna í niuucari ti jime'en yee “í mej tí'ixana'acire'e”, capu ayén huataújmua'a ja'ati ti na'a ti a'ij pua'a rijca í Dios jemi, ti pua'a a'ij pua'a ti'itiújcha'íi nusu ti huápi'i tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'íi na'ari tí'inahua'aj ca'ín seíj na'amiche ti caí Dios pú'een. Ti pua'a ayén huataújmua'ati, ayée pu ruxe'eve'e a'ame sej siyen ajtácíine naíjmi'ica jemi í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

¹¹ Mi ajta, ayée pu huataújmua'a í nej jín tejámuaatá'itiiri'i sej caí ché'e jamuan á'ujjhuane'en seíj ti ayén tamuari tíj ta'ihuaara'a ti pua'a a'ín ja'ati ayén tí'ixana'acire'e nusu huápi'i tí'inecua'atze ti jeíhua tí'ijcha'íi na'ari rana'amiche ti caí Dios pú'een ca'ín a'ij pua'a tiú'ujjepe'e. Caxu seajta jamuan á'ujjhuane'en ti pua'a ayén rutahuaíve'e na'ari tí'inahua'ara. Caxu seajta tí'icua'a jamuan seij ti ayén rici.

¹²⁻¹³ Canu ne'íjna jín antínmua'aree ne niyen hua'uxíjten a'ímej í mej caí téjmi jetze ajtémecan sino a'íi pu Dios huá'axijten. Mi seajta mú'een, mú'een xu xaa se'íjna jín antiújmua'aree sej siyen hua'uxíjten a'ímej í mej 'a'amua jetze ajtémecan. Setá'aj raatamuárite'en se'íjna í ja'ati ti a'ij pua'a ti'itiújcha'íi.

A'ij mej nu'u ye'í tiraaxí'epi'íntare'en ruj#mua'a

¹ Ti pua'a siyen tiú'ujaaxiejvi'ira, ¿a'iné tí'iri'iri ti ja'atí ayén huataúra'an ti a'uun á'ume'en huá'a jemi í jueesi í mej caí téjmi jetze ajtème'ecan i tej té'atzaahuaté'e mej mi me'ín miyen raaxí'epi'íntare'en? ¿A'iné 'een jime'e secaí ruj#mua'a raaxí'epi'íntare'en a'ímej jemi í mej jemin seijre'e í Dios?

² Xu'uri ramua'aree tej tiyen hua'uxíjte'en naíjmi'lica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Ti pua'a ayén té'eme sej hua'uxíjte'en se'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ¿ni tzaa secaí raayí'iti sej siyen raaxí'epi'íntare'en se'íjna ti caí tí'iti jetzen ruxe'leve'e?

³ Casi'i, teen tu teajta huá'axijte'e a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e. A'íj pu jín, capu a'atzu muári'eri tej tiyen raaxí'epi'íntare'en a'íjna ti téjmi jetze ayén tí'ijnineí íjii tej huá'teite.

⁴ Ajta ti pua'a ayén ruxe'leve'e sej siyen raaxí'epi'íntare'en se'íjna ti mú'ejmi jetze tí'ijnineí íjii, ¿a'iné 'een jime'e siyen se'íjna jín tihuá'íjcate'e mej mi jueesi jín antiújmua'areere a'ímej í mej caí rí'í tihuá'axe'leve'e í teite?

⁵ Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en. ¿Ni tzaa caí rí'iri ti mú'ejmi jemi seíj seijre'e ti ayén raayí'iti ti temua'a naa ra'uxíjte'en a'íjna jime'e í mej rújaaxiejvi'i í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuaté'e?

⁶ Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ijri'ire. Seíj pu ayén runiúuste'e í ru'ihuaara'a, ajta ayén rici huá'a jemi í mej caí té'atzaahuaté'e.

⁷ Xu'uri se'íjna jín huamuá'itiche se'íjna jime'e ti ja'atí ayén runiúuste'e a'íjna jemi í ru'ihuaara'a.

Ayee pu tejámuaatéva'iri sej siyen huataúra'an ti ja'ati ayén a'ij pua'a amuáaruuren nusu ti ayén ti'iti amuaanáhua'i.

⁸ Mi seajta mú'een, ayée xu rujímua'a se'ín pú'een í sej a'ij pua'a huá'aruuree xa'aye'i, seajta siyen tihuá'anahua'i. Ayee xu huá'aruure í ru'ihuaamua'a a'iquí nu'u mejá'amua'ihuaamua'a.

⁹ Mú'een xu ramua'aree temua'a naa ti caí ayén tihuá'aci'iti a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itiújcha'íi mej me'uun a'uteárute a'u ti Dios tejé'ajta. Caxu taúra'acare'en ti ja'ati á'amuacuanamua. Camu a'uun a'uteáruti a'íime í mej a'ij pua'a rijca na'ari a'íime í mej rana'amiche a'íjna ti caí Dios pú'een nusu a'íime í mej tí'ixana'acire'e í ruxí'ej tevi jamuan ca'ín a'íime í mej ruxí'ej teteca jamuan tí'ixana'acire'e.

¹⁰ Capu ajta tihuá'aci'iti a'ímej í mej ti'inahua'ara nusu í mej jeíhua huápi'í tí'inecua'atze mej tí'ijcha'íica ca'ín í mej rutá'aruaijve'e na'ari í mej a'ij pua'a tiú'ujjepe'e o mej avítzi jín tí'inahua'aj. Camu xaa ne'u seíire'e muá'aju'u í Dios jemi.

¹¹ Seajta mú'een, je'icáj xu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a. Mi ajta Dios, a'í pu ari tejámuaacá'ari'iri'í í sej jín auteájturaa í jemin. A'í pu ajta huateúra'ate mú'ejmi. Ajta a'íjna jime'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, mú'een xu ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi niuucajtze'en a'íjna í tavástara'a, í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Ti'ití ti ri'en í ta jetze

12 Nain pu í'ixi'epi'in. Ajta ayée pu tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi ajta, capu nain ayén tí'ivaire'e. Naíjmi'i pu i'i xí'epi'in, ajta ayée pu xaa tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi neajta inee, canu huatáne'a'asin ti tí'iti na'antimuá'itín nej ni ne'íjna jín ca'anéeri jín tiraatévaire'en.

13 Ajta a'íjna ti tí'icua'iri'i, a'í pu ayén tí'ivaire'e í jucáj jetze. Ajta a'íjna í jucáj, a'í pu ajta ayén tí'ivaire'e ti cua'ira te'aráyeijxi'in.

Mi ajta Dios, a'í pu ra'antipúa'ajte'esin í jucáj, ajta í cua'ira. Ajta í tej ratéhua'ira'a, capu ayée na'a tí'ivaire'e tej ti te'íjna jín tí'ixana'acire'e sino tej ti te'íjna jín raatévaire'en í tavástar'a. Ajta í tavástar'a, a'í pu ajta raatévaire'esin a'íjna í tej ratéhua'ira'a.

14 Ajta a'ín Dios, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ra'ajjáj í tavástar'a huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'í pu ajta ta'ajjájpu a itejmi.

15 Xu'uri ramua'aree ti Ciríistu'u jetze ajtémecan a'íjna í sej ratéhua'ira'a. ¿A'iné huataújmua'a a'íjna? ¿Ni qui nej ra'anténajchite'e jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e ne'íjna ti Ciríistu'u jetze ajtémecan? Capu xaa ne'u.

16 ¿Ni qui siyen ramua'aree ti a'ín ti ayén antéjnxca jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e, ayée pu huaújrúu mej mi seíj mena'a tévira'an pú'eene'en?

17 Mi ajta, a'ín ti ayén huataújtuiire'en í tavástar'a jemi, ayée pu ruruuren ti a'íjna jamuan seíj na'a pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an tzajta'a.

18 Setá'aj nain jín raatapuá'ajta sej siyen tí'ixana'acire'e. Ajta seica jime'e í mej jín ateáturaave í Dios jemi, naími'i pu ayén caí rutevij

jín a'ij tiú'uruure. Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tí'ixana'acire'e, a'í pu a'ij pua'a raruure í rutevij.

19-20 Casi'i, ayée pu tí'ivaire'e í á'amuatevi tíj teyuu ti tzajta'an huirájca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'í pu a'amua tzajta'a seijre'e. Ajta, mú'een xu ra'ancuré'evi'iti í Dios. Mú'een xu caí se'íjna jín antiújmua'aree í rutevij a'iné a'í pu tiu'utanájchitaca'a mú'ejmi jetze me'ecan. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e sej siyen raná'amiche'en í rutevij jime'e.

7

Jíme'en a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej víche'e

¹ Jíme'en a'íjna í sej seri mé tineja'uta'íti'iri'i, ayée pu temua'a tí'ixi'epi'in ti caí ja'ati neiche.

² Mi ajta, ayée mú jeihua me'íjna jín tí'ixana'acire'e. Miché'e miyen huárini, a'achú mej pua'amé. Miché'e huáneiche í teteca, sej ajta sej. Majta a'íme í 'uuca, miché'e majta huavíche'en, sej ajta sej.

³ Ajta a'ín í teáata'a, ché'e ayén ra'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jemi í ru'íj. Ajta a'ín 'íita'a, ché'e ayén che'atá na'a ra'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e í rucín jemi.

⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné a'ín íra'ara'an, capu ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e sino a'í pu xaa ayén antiújmua'aree í cína'ara'an. Ajta a'ín cína'ara'an, capu ajta ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e, sino a'íjna íra'ara'an, a'í pu xaa a'íjna jín antiújmua'aree.

⁵ Caxu ché'e sena'a ajtací'ica'an sino se'íjna jime'e sej seri siyen raaxí'epi'intare sej

a'atzu á'ateevi'in sej huatéjniuuni í Dios jemi. Setá'aj á'iyen ajteáxiire tí'ij caí a'ín Satanás ayén ca'aníjra'a jamuaatá'an sej seíj jamuan tí'ihuaújxana'acira'aten a'íjna jime'e sej caí á'ujcu'uvejca'a.

⁶ Canu niyen tejá'amua'iti'i sino ayée nu ne'íjna jín ca'aníjra'a jamuaatá'aca sej siyen rici.

⁷ Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mej mi miyen 'eene'en netíj inee, matíj mena'a pua'amé í teteca. Mi ajta a'ín Dios, a'íi pu ari ayén tiraatá'a seij ajta sej a'ij ti a'ín tíhua'uxí'epi'intari'iri'i.

⁸ Mi neajta inee, ayée nu tihua'ixaate'e ne'ímej í mej caí xi huanéjne'icheca'a, majta a'ímej í mej majta caí xi víche'ejme, majta a'ímej í mej huaújseistareca'a. Jíme'en a'ímej, matíj mena'a pua'amé, ayée pu i'i xí'epi'in mej mi miyen 'éene'e huateáturan netíj inee.

⁹ Aru, ti pua'a caí ri'irí mej á'ujcu'uvée, miché'e huanéjne'iche, majta huáviichen. Jaítze'e pu hua'atéva'iri mej miyen huárini mej caí rajpuaíjtzi muá'ara'ani í ru tzajta'a.

¹⁰ Mi neajta inee, canu niyen tihua'íjcate'e a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej víche'ejme sino a'íi pu tavástara'a ayén tihua'áijte'e. Ché'e caí a'ín íra'ara'an ajtáye'ican a'íjna jemi í rucín.

¹¹ Ajta, ti pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén éene'e huateáturan ti rusejtan. Na'ari caí, ché'e ajtahua'a ra'anténaxca a'íjna í rucín. Ajta a'ín í cína'ara'an, ché'e ayén che'atá na'a huárini. Ché'e caí ajtáye'ican a'íjna jemi í ru'íj.

¹² Ajta, a'ímej jime'e í seica, capu ayén tihua'ixaate'e í tavástara'a sino inee, nee nu

niyen tihuá'ixaate'e. Ché'e ayén huárini a'ijna í ta'ihuaara'a ti a'ijna tév'itín í 'íta'a ti caí té'atzaahuaté'e. Ti pua'a a'ín 'íta'a á'ujca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín ta'ihuaara'a caí mé rúurieni.

¹³ Ayen che'atá na'a 'een jíme'en í 'íta'a ti ra'anténexcaca'a seíj teáata'a ti ajta caí té'atzaahuaté'e. Ti pua'a a'ín ajta ayén á'ujca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti caí mé rúurieni í rucín.

¹⁴ Ayee pu a'ijna jín ruxe'eve'e, a'iné Dios pu ajta huateúra'ate a'ijna í cína'ara'an ti caí té'atzaahuaté'e a'ijna jíme'e niuucajtze'en í íra'ara'an. Ajta a'ín í íra'ara'an ti ajta caí té'atzaahuaté'e, Dios pu ajta ayén huateúra'ate a'ijna íra'ara'an niuucajtze'en í ta'ihuaara'a. Na'ari caí, a'íí mú xána'aví'ire'e muá'aju'u í yaújmu'a'ame'en. Mí ajta í Dios, a'íí pu ari huateúra'ate a'ímej.

¹⁵ Mí ajta a'ín ti caí té'atzaahuaté'e, ti pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén 'eene'en. Capu ché'e ayén ruxe'eve'e mej naími'i huaté'en. Ajta a'ín í ta'ihuaara'a nusu a'ín í tajuu, ayée pu tihuá'aci'iti mej mí ruxiéhua raaxí'epi'intare'en, a'iné Dios pu ayén taatajé tej ti temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani.

¹⁶ Ché'e ayén 'eene'en a'iné mí pej íra'ara'an pú'een, capej ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'acín nusu pecaí. Pajta mú'ee, mí pej cína'ara'an pú'een, capej pajta ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'a'íj nusu pecaí.

¹⁷ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tihuá'ijcate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri nainjapua

teyujta'a, a'achú mej pua'amé, mej mi miyen tiyen titeejú'un a'ij ti tavástar'a ayén tíhua'uxí'epi'íntari'iri'i sej ajta sej, a'ij ti ajta Dios tíhua'utajé.

18 Ti pua'a ari antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'ati tí'ij Dios raatajé, ché'e a'ín ja'ati caí ayén tí'itese'e ti ra'avá'anan í ti antisíjchi'ihuaca'a. Ajta, ti pua'a caí xi antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'ati tí'ij Dios raatajé, ayée pu ruxe'eve'e ti a'ín ja'ati caí ra'antisí'iche í runavij.

19 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné capu a'ij huataújmua'a í Dios jemi ti pua'a ja'ati ra'antisíjche í runavij nusu caí ayén ra'antisíjcheca'a.

20 A'ij pu jín, ja'ati ti na'a, ché'e a'ín ayén éene'e huateáturan a'ij ti 'eene'e tí'ij Dios ayén raatajé.

21 Ti pua'a pauj ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a tí'ij Dios muaatajé, capej pe'íjna jín a'ij té'amujca. Aru ti pua'a ayén tí'iri'ristan pej pi ra'antimuá'itín, pej pi pajta axiéehua á'uche'ecane'en, patá'aj piyen huá'ini.

22 Ayee pu'u na'a tí'een, a'iné a'íjna ti ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a tí'ij tavástar'a raatajé, pu'uri ayén ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaire'e í tavástar'a jemi. Ajta a'ín ti ruxiéehua tí'imuari'eca'a tí'ij tavástar'a raatajé, a'í pu ari ca'anéeri jín tí'ivaire'e í jemin.

23 Círístu'u pu tiu'utanájchitaca'a í sej jín té'echa'íica'a í Dios jemi. A'ij pu jín, caxu ché'e taúra'acare'en sej ca'anéeri jín tí'imuari'e huá'a jemi í teteca.

24 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen che'atá sena'a 'eene'en huateáturan í Dios jemi sej seajta sej setíj 'eene'e tí'ij a'ín

amuaatajé.

25 Jíme'en a'íime í mej caí víche'ejme, capu ti'itij jín tinaa'íjca í tavástar'a sino ayée nu tejá'amua'ixaate'e a'ij ti ayén tiná'amítiejte'e ineetzi i nej caí até'ítzea'ara a'íjna jime'e ti a'ín ná'ancu'uvajxi í tavástar'a.

26 A'iné pu'uri tén teja'uré'enejsin í tej jín rapuaítzi tá'aju'un, ayée pu tiná'amítiejte'e ti ayén tíraavíjte'e sej siyen 'eene'en huatéaturan setij 'een íjii.

27 Tí pua'a peri seij tévi'itine'en, capej piyen rahuauca a'ij pej ye'í huárini pej mé rúurieni. Na'ari ti pua'a pauj aseij á'uche'ecane'en, capej piyen rahuauca pej huaténeiche.

28 Mí ajta, ti pua'a seij huaténeiche, capu a'ín ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta ti pua'a seij 'íita'a ayén huatéviiche'en, capu ajta ti'itij jín auteájturaa. Camu xaa ne'u a'ij pua'a ricí sino ayée pu hua'utamáari'eriste'esin me'íjna jime'e mej meri naími'í á'ujuhua'an.

Mí neajta inee, ayée nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné canu raxí'eve'e ti ayén tejamuáaruuren.

29 Casi'í, ne'ihuaamua'a, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niucari i nej já'amua'ixaate'e. Pu'uri tén teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'a ti ayén títaaxí'epi'íntari'íri'í. Tíj na'a íjii ti yú auca'ítí a'ame, miché'e miyen tí'itíújcha'íí a'íime í mej néjne'iche. Miché'e miyen ríjca matíj a'íime í mej caí xi huanéjne'icheca'a.

30 Majta a'íime í mej ruxieemíjte'e, miché'e miyen 'eene'en yee cumu mej caí ruyein.

Majta a'íime í mej rutémua'ave'e, miché'e majta miyen 'eene'en yee cumu mej caí ché'e na'anaj. Ajta a'íime í mej tí'inanaave, ché'e ayén tihuá'amitiejte'e mej caí ti'iti tícha'íi.

³¹ Ajta a'íime í mej miyen me'íjna jín ruvaire'e ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, miché'e caí nain jín ruvaire'e, a'iné pu'uri tén te'entipúa'ajte nain tíj na'a ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

³² Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej caí ti'itij jín a'ij té'ujmuajca a'iné a'íjna ti caí neiche, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e í ti tiráaci'iti í tavástar'a jemi. A'ij pu jín ayén rí'í ti'itiújcha'íi tí'ij ayén rí'í tiraatá'an a'íjna í tavástar'a.

³³ Mi ajta a'ín ti neiche, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua ti ij ayén a'íjna jín rí'í tiraatá'acare'en a'íjna í ru'íj. A'ij pu jín caí ché'e rí'írí ti nain jín tiraatévaire'en í tavástar'a.

³⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een jíme'en í 'íita'a ti rusej á'uche'ecan, ti ajta caí víche'e. Ayee pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna jime'e ti tí'iraci'iti í tavástar'a jemi. Ayee pu ajta a'íjna jetze ruxe'eve'e ti ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, nain jime'e í rutevij jetze, ajta í ruxíejniu'uca jime'e. Mi ajta, a'ín í 'íita'a ti ari víche'e, ayée pu a'íjna jetze ruxe'eve'e a'íjna ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua ti ij ayén rí'í tiraatá'acare'en í rucín.

³⁵ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itij jín amuaatá'ijmíi sino nej ni ti'itij jín amuaatévaire'en sej sí siyen rí'í ti'itiújcha'íi a'ij

ti tiraavijte'e, sej si nain jín raná'amiche'en í tavástar'a.

³⁶ Ajta a'íjna í ja'ati ti ayén tiyaúj ti caí xi víche'e, ti pua'a ayén rá'amitiejte'e ti caí xí'epi'in rici ti raatá'ijmii, ajta ti pua'a ari mú á'ume'en í ti jín temuaístaca a'íjna í 'íita'a, ché'e a'ín ya'upuáara'an ayén huárini a'ij ti tirá'amitiejte'eca'a. Capu ti'itij jín tiú'ujxana'acira'aten í Dios jemi, ché'e a'ín 'íita'a huatéviiiche'en.

³⁷ Mi ajta a'íjna í ja'ati, ti pua'a ayén temua'a naa tiraaxí'epi'intare í ru tzajta'a tiracha'íi á'aye'i í ruyauj a'ij ti 'een, ajta ti pua'a caí ja'ati ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti huatéviiiche'en a'íjna í yaujra'an, a'íjna í ja'ati, a'íi pu xaa xí'epi'in rici.

³⁸ A'ij pu jín, xí'epi'in rici a'íjna í ja'ati ti ayén ratá'acare'en í ruyauj ti huatéviiiche'en. Ajta a'ín í ja'ati ti ayén racha'íi á'aye'i í ruyauj a'ij ti 'een, ti ij caí huatéviiiche'en, a'íi pu jaítze'e xí'epi'in rici.

³⁹ Ajta, a'íjna í 'íita'a ti ari víche'e, a'íi pu ca'anéeri jín naími'i seijre'e jamuan í rucín tíj na'a ti auj ruuri a'íjna í cína'ara'an.

Ajta, ti pua'a huámi'ini a'íjna í cína'ara'an, pu'uri ri'irí ti ajtahua'a ruxí'evi'ira'a jín huatéviiiche'en a'íjna jamuan ja'ati ti ra'aráanajche. Seij pu'u ruxe'eve'e, ti ayén huatéviiiche'en a'ij ti tiraavijte'e í tavástar'a jemi.

⁴⁰ Mi ajta a'íjna í 'íita'a, jaítze'e pu í Dios rí'i tiratá'aca ti pua'a ayén 'éeni'ici'e huateáturan a'ij ti 'een. Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi. Ajta ayej ne'ase ti ajta ayén che'atá na'a tirá'amitiejte'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

8

I cua'ira í mej tí'imuai'ivajtaca í rudioosi

¹ Jíme'en í cua'ira í mej tí'imuai'ivajtaca í rudioosi jemi, ayée tu ramua'aree. Naíjmi'i tu mé úumua'aréjme. Ajta, ayée pu tí'irineca ti ja'ati ayén a'íjna jín á'ujtzaahuat'e ti jeíhua mé úumua'aree. Mi ajta, ja'ati pu rí'i a'ij tí'ijr'i'ire ti pua'a rí'i tí'ijxe'eve'e í ruxí'ej tevi.

² Ajta a'íjna í ja'ati ti ayén tí'imua'atze í ru tzajta'a ti jeíhua mé úumua'aree, a'í pu caí mé úumua'aree a'ij ti ye'í tiú'ujxe'eve'e í Dios jemi.

³ Mi ajta, Dios pu ramua'ate a'íjna í ja'ati ti rí'i tí'ijxe'eve'e í Dios.

⁴ A'ij pu jín, jíme'en a'íjna í cua'ira í mej ti-huá'amuai'ivejte'e í rudioosi, ayée tu ramua'aree mej caí rí'i miyen seijre'e íiyen chaanaca japua í mej nu'u dioosi pú'een. Teajta, teen tu ramua'aree ti seij na'a í Dios ti íiyen seijre'e.

⁵ Jee xaa ne'u, mé mu'íi í mej jee dioosi pú'een, ti pua'a íiyen mej seijre'e chaanaca japua nusu a'uun mej é'eseijre'e u ta japua, a'iné ayée pu titá'amitiejte'e mej i'imu'íi í mej dioosi pú'een, majta i'imu'íi í mej ti'itij jín títetateí.

⁶ Mi teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti, itejmi jemi, seij na'a í Dios í tej rájya'upua. Nain pu a'íjna jemi tiu'utaseíjre. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jín seijre'e tej ti rí'i tiraateájtuaani í jemin. Ajta seij pu'u í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. Nain pu tiú'utaavijhuaca'a a'íjna jemi. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jetze arátaca'ane tej ti ruuri.

7 Mi majta, camu naími'i miyen che'atá mena'a tí'ijmua'aree, sino seica, ayée mú tí'ijri'irejca'a mej huá'ana'amiche'en í mej caí dioosi píríci. A'íj pu jín, ti pua'a miyen ráacua'ani í cua'ira í mej ramuai'ivajtaca, aúche'e pu ayén tihuá'amitiejte'e mej majta me'íjna na'amiche í ti caí Dios pú'een me'íjna jime'e mej ráacua me'íjna í cua'ira mej ráamuai'ivajtaca'a. Ayee mú a'íjna jín raacuá'an, tí'iqui a'ij pua'a hua'atá'acare'e a'ame í huá'axiejniu'uca jetze a'íjna jime'e ti a'ij pua'a huárini a'íjna í huá'axiejniu'uca.

8 Aru, casi'i mú'een, capu tí'ti jín titatéva'iri í cua'ira í Dios jemi. Capu a'atzu a'uva'íjtzí ti pua'a tecaí ráacua'ani. Capu ajta titatéva'iri ti pua'a teráacua'ani.

9 Mi seajta mú'een, rí'i xu'u sej si caí siyen a'ij pua'a ráaruuren sej í ja'atí ti caí jeíhua té'eviicua'i, setá'aj caí siyen ca'aníjra'a tiraatá'acare'en ti a'ín ayén auteáuran Dios jemi se'íjna jime'e ti i'i xí'epi'in mú'ejmi jemi.

10 Casi'i mú'ee, mi pej rí'i tí'ijmua'aree. Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ja'atí ti caí jeíhua té'eviicua'i í ru tzajta'a, ajta a'íj pu muasej, pej pe'uun tejé'ecua'a pe'újna teyujta'a a'u mej raná'amiche'e í hua'adioj. Tij ca'aníjra'a pepu'u raatá'asin a'íjna í ja'atí tí'ij a'ín ajta ráacua'ani í cua'ira í mej raatámuai'ivajtaca'a.

11 Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu'i a'uva'íjtzí a'íjna í a'ihuáara'a ti caí jeíhua té'eviicua'i, ti ajta jetzen me'ecan huamí'i í Ciríistu'u. A'uva'íjtzí, ícu, a'íjna jime'e pej ca'aníjra'a raatá'a pe'íjna jime'e pej nú'u rí'i tí'ijmua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi.

12 A'íj pu jín, set'íj siyen auteáturan a'ímej jemi se'íjna jime'e sej a'ij pua'a huá'uruu í huá'amua'atziira'a jetze í mej caí jeíhua té'eviicua'i, mú'een xu seajta se'íjna jín auteáturaave í Ciriístu'u jemi.

13 A'íj pu jín, ti pua'a ne'ihuaara'a a'uvaíjtzí a'íjna jime'e ti ráacua í cua'ira í mej ráamuai'ivajtaca'a, canu ja'anáj racua'ani ne'íjna í cua'ira nej ni caí ca'aníjra'a raatá'an ti ayén huárini a'íjna ti jín a'uvaíjtzí.

9

A'ij ti tihua'atá'aca a'íime í mej tiu'uta'aíjti'ire

1 Neajta inee, nexiéhua nu á'uche'ecan. Neajta nu ne'ín pú'een seíj ti Dios ne'uta'íteca'a nej ni jetzen me'ecan tiu'utaxáj. Neajta nu raaseíj ne'íjna í Jesús, í tavástara'a. Seajta mú'een, xu'uri neetzi jemi seijre'e a'íjna jime'e nej tí'ivaire'e í tavástara'a jemi.

2 Ti pua'a caí ayén tihua'amitiejte'e í seica jemi ti Dios ayén ne'uta'íteca'a, mú'ejmi jemi pu xaa ayén tejamuá'amitiejte'e a'iné mú'een xu se'ín pú'een í tej jín tiyen ramua'aree ti Dios ayén a'íjna jín tinaa'íjca.

3 Ayeé nu huatánne'a a'ímej jemi í mej nej jime'en tí'ihua'u.

4 ¿Ni caí ayén titaatá'aca tej tiú'ucua'ani, ajta tej huayé'en? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

5 ¿Ni caí ayén che'atá na'a titaatá'aca tej seíj tévilítine'en ti ajta té'atzaahuatate'e matíj í seica í ti Dios hua'uta'íteca'a, majta a'íime í ihuáamua'ame'en í tavástara'a, ajta a'íjna í Pedro?

⁶ Ari iteen, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, ¿ni qui teen tena'a te'ín pú'een í ti ayén ruxe'eve'e tej tamuájca'a jín tiu'umuári'en?

⁷ Capu ja'ati ti ayén tí'ivaire'e xantaaru'u jime'e ayén tihuaújnajchite'en rusej. Ajta capu ja'ati ayén caí racua'ani í táca'ira'an í ti ráahuii. Capu ajta ja'ati ayén caí ra'antí'isin hua'aleechi ti huá'aseire'e í ye'emuaate.

⁸ Canu niyen tí'ixa a'ij mej tirájteu rujímua'a mena'a í teteca sino ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i jetzen í niuucari í mej jín tí'aijta.

⁹⁻¹⁰ Aye pu té'esiimua'i í yu'uxari jetze, ti Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a tíjín: “Capej ra'ancánaamuan í puuya tí'ij a'ín atáye'icaa rayuu í triigu.” ¿Ni qui jetzen ruxe'eve'e í Dios a'íjna í puuya, na'ari téjmi na'a jime'en ayén tí'ixa? Jee xaa ne'u. Nain pu jín téjmi jín ayén tiu'utaxájtaca'a. Aye pu 'een jín téjmi jime'e ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e ti a'ín ja'ati ti tase'ehuaca ayén rachú'eve'e ti tí'itij ráaci'iti a'íjna jime'e ti tiú'utaseehuaca'a. Ajta, a'ín ti tí'tiza'anaca, ayée pu ajta ayén tiraavíjte'e ti ayén rachú'eve'e ti tí'iti ráaci'iti a'íjna ti huáciireca'a.

¹¹ Ti pua'a teri raateájtuaa mú'ejmi jemi te'íjna ti Dios jemi é'eme'ecan tí'ij rí'í á'amuaruuren, ¿ni qui ayén a'ij pua'a tejá'amuaseijrate'e ti ayén tí'itaci'iti je'icáj a'íjna í sej jín huateújvaire'en íyen chaanaca japua?

¹² Ti pua'a ayén tiraavíjte'e ti ayén tihua'uci'iti í seica je'icáj í sej jín huateújvaire'en, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e ti ayén tí'itaci'iti itejmi.

Mi teajta iteen, catu tiyen ríci sino nain tu

jín té'eviicua'i tej ti caí ra'antánaamuan sej si caí ché'e ra'ará'astijre'en í niuucari ti jíme'en raxa í Cirílistu'u.

¹³ Xu'uri ramua'aree a'ij mej rici a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee mú racua'aca me'íjna í mej seica me'uun te'utetúutuhua'a mú á'aye'i u teyujta'a. Majta a'íime í mej me'uun tí'ivaire'e a'u mej tejé'emuai'ivajtaca, a'íi mú majta miyen racua'aca je'icáj í mej me'uun raatámuai'ivajtaca'a.

¹⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een, tavástara'a pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a ti ayén tiraavíjte'e ti ayén ti-huá'uci'iti a'íimej í mej tihua'utá'ixaate'esin í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, mej mi me'íjna jín huateújvaire'en mej tiu'utaxáj me'íjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani.

¹⁵ Mi neajta inee, canu ja'anáj huatánne'a nej ne'íjna jín huaténvaire'en a'ij ti tiraavíjte'e ineetzi jemi. Canu neajta ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e sej si siyen huárini ineetzi jemi. Jaitze'e pu na'aráanajche nej huámi'ini caí ja'ati ayén tiná'ari'i a'íjna í nej niyen ne'íjna jín huateáturaasin.

¹⁶ Capu xaa ne'u ayén tineetá'aca nej ne'íjna jín ahuántzaahuate'en ne'íjna jime'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani a'iné Dios pu ayén a'íjna jín tinaa'íjca. Puaíjtzi pu naatá'asin ti pua'a necaí niyen tihua'utá'ixaate'en.

¹⁷ Jee xaa ne'u, ti'iti pu ayén tí'ineci'itíche'en ti pua'a niyen nex'evi'ira'a jín tihua'uta'ixáate'enche'e. Mi ajta caí, capu, a'iné Dios ayén a'íjna jín tinaa'íjca.

18 Tí pua'a ayén tí'ayajna, ¿tí'itájni ayén tí'ineci'iti ineetzi? A'ii pu a'ín pú'een, nej caí hua'ajíve'e netihuá'ixaate'e, neajta caí huaténvaire'en ne'íjna jíme'e í nej jín antínmua'aree.

19 A'íj pu jín, nee nu niyen nexiéhua naa tejá'uche'ecan nain jíme'e. Capu ja'atí tí'ine'ajte'e. Mí neajta inee, rí'í nu nerí huánruu naíjmi'íca jemi tíj ja'atí tí ca'anéeri jín tí'imuari'e nej ní jaítze'e hua'umuá'itín.

20 A'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan, ayée nu huánruu yee cumu nej Israél jetze ajtémecanta nej ní hua'umuá'itín í mej Israél jetze ajtémecan.

Jee xaa ne'u, capu ruxe'eve'e nej niyen rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta. Capu amín a'ij, ayée nu huánruu tíj ja'atí tí ayén rá'astijre'e nej ní hua'umuá'itín a'ímej í mej rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta.

21 Neajta, a'ímej jemi í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta, ayée nu neajta huánruu tíj ja'atí tí caí ayén rá'astijre'e nej ní neajta hua'umuá'itín a'ímej í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta.

Mí neajta inee, nee nu xaa seíj niuucari ará'astejsín í Dios jemi, í niuucari tí jín titá'itíiri'í í Ciríistu'u.

22 A'ímej jemi í mej caí a'ij tí'ijviicua'í, neajta nu niyen huánruu tíj ja'atí tí caí a'ij tí'ijviicua'í nej ní hua'umuá'itín a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'í. Naíjmi'íca jemi nu niyen huánruu tíj na'a tí seijre'e nej ní seica huamuá'itín nain jín a'ij nej ye'í rici.

23 Ayee nu 'een jín rici ne'íjna jíme'e nej ní tihua'utá'ixaate'en í niuucari tí jín Dios

hua'irájtuaani, ti ij ajta tí'ineci'ítì í ti jín Dios rí'i tihua'utá'asin a'ímej í mej ra'ará'astijre'esin me'íjna í niuucari.

²⁴ Xu'uri ramua'aree a'ij mej tí'ijri'ire a'íme í mej ru'acheca a'u mej é'ehua'acaca. Naími'í í mej ru'acheca, ayée mú che'atá mena'a tí'itese'e mej tiu'umuá'itín. Mí ajta, sej pu'u a'ín pú'een í ti tí'imua'itín, ajta ra'ancuré'asin í mej raatapuaíjve'esin. Setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utése'en sej si seajta siyen tí'ití huamuá'itín í Dios jemi.

²⁵ A'atí ti na'a ti huá'a jamuan tí'echeca, ayée pu á'ujcu'uve nain jime'e ti ij ayén curuun ancuré'e'í'ín ti a'uvaíjtzi. Mí teajta iteen, ayée tu tí'itese'e tej ti curuun ancuré'e'í'ín ti naa seíre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

²⁶⁻²⁷ A'íj nu jín, canu ché'e nena'a tí'echeca. Canu neajta ché'e nena'a tí'itatú'axa í eeca tza-jta'a, sino ayée nu te'ejténtu'axa í ne jetze, neajta inee raamuá'ití ná'aye'i ca'anéeri jime'e tí'ij na'ará'astijre'en í nej ratéhua'ira'a. Ayee nu 'een jín ríci ti ij caí Dios naaré'e'ite net'í'ij neri niyen tihua'utá'ixaa í seica.

10

Mej nu'u caí raná'amiche'en me'íjna ti caí Dios pú'een

¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee, sej ra'utámua'aree ti jaitiri e'ecáave'e huá'uvi'ítijme'e í tavaújsimua'aci'í. Majta á'iyen jaata'a antacíj.

2 A'íi mú huámuai'ivijhuaca'a jamuan a'íjna í Moisés teecan t'íj auj e'ecáve'eca'a a'íjna í jaitiri, majta mat'íj antajú'ucaa jaata'a.

3 Naími'i mú majta ráacua me'íjna í cua'ira ti a'uun a'uvé'emej Dios ti é'eseijre'e.

4 Majta me'íjna anti'í í jaj ti ajta a'uun a'uvé'emej í Dios jemi, a'íné a'íi mú jetze ra'anti'í me'íjna jetze í tetej ti huá'a jamuan huamé'ecaa. Ajta a'ín í tetej, a'íi pu a'ín pú'eené'e í Ciriístu'u.

5 Mi majta a'íime, mu'ití mú caí r'íi tiraatá'a í Dios. A'íj pu jín Dios ayén hua'antipué'ajte a'ujna a'u ti caí é'eti'itijca'a.

6 Ajta, ayée pu 'een jín té'uyu'usi'ihuaca'a ti ij ayén titaatá'itíi itejmi tej ti caí tiyen te'íjna jetze tiyen titeejú'un a'íjna jetze ti a'ij pua'a een mat'íj a'íime huar'íj.

7 Caxu huá'anajche í mej caí dios pú'een, mat'íj seica a'íime huar'íj. Caxu huá'anajche xaa ne'u, a'íné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "A'íime mú teite miyen a'ujrá'aseca'a mej mi tiú'ucua'ani, mej mi majta huayé'en. Mat'íj mi miyen ájhuiixi mej tiu'utéene'en."

8 J'éecan pu ruxe'eve'e sej caí siyen che'atá sena'a tiú'ujxana'acira'aten mat'íj seica a'íime huar'íj. Majta, ayée mú huácuii se'íj xicaj tzajta'a a'achú cumu seité japuan hua'íca ví'ira'a í teite.

9 Tiché'e caí ti'ití jín ra'íhua'ura í tavástara'a mat'íj seica a'íime miyen huar'íj. Mat'íj mi á'upua'areca'a, mat'íj cu'ucu'use hua'ucheí.

10 Teta'aj teajta caí a'ij tena'a ti'iteniuuca'an mat'íj majta seica miyen huar'íj. Ajta a'ín ti te'entípuaapua'ate, a'íi pu hua'antipué'ajte a'íimej.

11 Jee xaa ne'u, ayée pu 'een jín tihuá'uruu ti ij Dios ayén titaatá'itíi. Mi ajta, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jime'e tí'ij rí'i táaruuren itejmi, a'iné pu'uri a'ájna teja'ur'enejsin í xicaj ti jetzen te'entipúa'ari í chaanaca i tej japuan yen seijre'e.

12 A'íj pu jín, ti pua'a ayén ja'ati se'íj tirá'amitíejte'e ti caí rí'iriistan ti tí'itij jín até'ítze'ara'an í tavástara'a jemi, ché'e a'ín rí'i tiu'umé'en ti ij caí auteáturan.

13 Tíj na'a ti ayén a'amua japua rájve ti ij ca'aníjra'a amuaatá'an sej si tí'itij jín auteáturan í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a huá'a japua rájve matíj mena'a pua'amé íyeyen seijre'e chaanaca japua. Ajta a'ín Dios, capu ja'anáj até'ítzea'ara mú'ejmi jemi.

A'íj pu jín, Dios caí ja'anáj raatá'asin ti tí'itij ayén huáp'i'í ca'aníjra'a jamuaatá'an sej si auteáturan í Dios jemi se'íjna jime'e sej caí ché'e te'utáviicua'i. Mi ajta a'ín, tí'ij auj ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si tí'itij jín auteáturan, Dios pu ajta amuaatá'asin a'ij sej ye'í huárini sej si ajtácüne, sej si seajta te'utáviicua'i.

14 A'íj xu jín, ayée xu huárini, mi nej já'amuaxe'eve'e. Rí'i xu'u mú'een, sej si caí ja'anáj huá'ana'amiche'en a'ímej í mej caí dioosi pú'een.

15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tíj teite í mej rí'i meteuumuámua'are. Setá'aj rujímua'a siyen tiraaxí'epi'íntare'en ti pua'a xí'epi'ín netí'ixa na'ari necaí.

16 A'íjna í vaasu í tej jetzen ye'eca tej ti tiyen rí'i tiraatá'an í Dios, a'í pu ajta ayén huataújmua'a tej naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e Ciríistu'u

ti raxuure'e. Ajta a'íjna í pan tej ra'antitá'ara'a tá'aye'i, teen tu teajta naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e ti Ciríistu'u ta japua huaniú í rutevij jime'e.

17 Ajta, a'iné seij pu'u í pan, ayée pu huataújmua'a i tej'i'i mu'íi, tu'uri seíj tena'a teitejra'an pú'een tej seíj tena'a jetzen ajtémecan, a'iné naími'i tu seíj tena'a cua'aca í pan.

18 Casi'i, xu'uhuaújmua'atzi se'íjna jetze a'ij mej tí'ijri'ire a'íme í mej Israél jetze ajtémecan. A'íme í mej racua'aca í mej tí'imuai'ivajta, a'í mú majta naími'i tí'ivaire'e í Dios jemi.

19 ¿A'iné ne'u huataújmua'a í nej tí'ixa? ¿Ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e í cua'ira í mej tí'imuai'ivajta huá'a jemi í mej caí dioosi pú'een? Capu xaa ne'u. Ari a'íjna ti caí dios pú'een, ¿ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e a'íjna?

20 Capu xaa ne'u, sein. Ayee pu huataújmua'a í nej tejá'amua'ixaate'e. A'ijna í mej tí'imuai'ivajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu raatámuai'ivajta í Dios jemi sino a'ímej jemi mu'u í tiyáaru'use. Canu raxí'eve'e sej hua'utévaire'en a'ímej í tiyáaru'use.

21 Capu rí'irí sej siyen jetzen ye'eca í vaasu í mej jín rí'i tiraatá'aca í tavástarala ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze ye'eca í vaasu í mej jín rana'amiche í ti caí Dios pú'een. Capu ajta rí'irí sej jetzen tí'icua'a í meesa í mej jetzen ra'utámua'aree í tavástarala ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze tí'icua'a í meesa mej jetzen huá'ana'amiche'e í tiyáaru'use.

22 Na'ari caí, ayée tu a'íjna jín rini, ca'aníjra'a tu raatá'asin í Dios ti a'ín chueere'e á'ara'ani a'ímej

jemi í tiyáaru'use ti ij ayén huataniú'ucan itejmi jemi. Ajta, a'íi pu jeíhua huápi'i jaítze'e ruca'ané tecaí iteen.

Tej nu'u rí'i tiraatá'an í taxí'ej tevi

²³ Nain pu nu'u ayén tineetá'aca. Mi ajta, capu nain ayén tineetéva'iri. Nain pu xaa ayén tineetá'aca. Mi ajta, capu nain ayén rí'i neruure.

²⁴ Seajta, setá'aj siyen huaújruuren seij seajta seij. A'ati ti na'a, ché'e caí ayén rahuauca í ti jín rí'i huateúvaire'en, sino ché'e ayén rahuauca a'ij ti ye'í huárini ti rí'i tiraatá'an í ruxí'ej tevi.

²⁵⁻²⁶ Setá'aj siyen ráacua'ani ti'iti ti na'a í mej ratua a'ujna mej é'eseijre'e í mej tí'itu'araca. Caxu seajta siyen tiú'urihua'ura ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuaxiejniu'uca jetze nusu caí, a'iné tavástara'a pu ra'áa í chuej i tej japuan huachéjme. A'íi pu ajta ra'áa tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e.

²⁷ Ti pua'a seij ti caí té'atzaahuate'e ajta amuaata'inen sej jamuan tiú'ucua'ani, patá'aj piyen ahua'aca'anen pej pe'uun á'ume'en jamuan a'íjna í ja'ati, patá'aj nain tiú'ucua'ani tíj na'a ti án teje'etia'asin mú'eetzi jemi. Capej tí'ihua'u pena'a ti ij caí a'ij pua'a muáaruuren í axiejniu'uca jetze.

²⁸⁻²⁹ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén timuaatá'ixaate'en yee ti nu'u huatámuai'ivijti'ihuaca'a, ayée pej huárini pej caí racua'aca pe'íjna jime'e pej raxí'eve'e pej raatévaire'en pe'íjna í ja'ati ti ayén timuaatá'ixaa, pajta pe'íjna ti caí a'ij pua'a raruuren í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í ja'ati.

Jee xaa ne'u, capu a'ij raruuren í á'axiejniu'uca. ¿A'iné 'een jime'e ayén tiu'utá'ijmí neetzi jemi nej ni caí niyen huárini a'ij ti tineetá'aca nej ni caí a'ij pua'a raruuren í xiejniu'ucare'ara'an í nexí'ej teví?

³⁰ ¿A'iné auj tí'iri'iri ti ja'ati ayén a'ij pua'a tí'inexajta a'íjna jime'e nej rí'i tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e í cual'ira nej nexiéehua ráacua?

³¹ Ayee pu'u na'a, setíj sena'a tí'itij jín rici, ti pua'a setí'icua'aca na'ari seye'eca nusu tí'iti sej a'ij ruure, setá'aj siyen huárini setá'aj rí'i tiraatá'acare'en í Dios jemi.

³² Setá'aj siyen huárini sej si caí a'ij pua'a tihua'atá'acare'en se'íme í mej Israél jetze ajtémecan nusu se'íme í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari se'íme í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.

³³ Ayee nu tí'itese'e nej rí'i tihua'atá'acare'en naíjmi'lica nain jime'e ti ij ayén tihua'uci'iti í ti hua'atéva'iri, ti ij ajta Dios hua'irájtuaani. A'íj nu jín caí niyen nena'a rahuauca í ti neetzi téva'iri.

11

¹ Neajta inee, ayée nu tiu'umé tíj ajta Círíistu'u tiu'umé. Setá'aj seajta mú'een siyen che'atá sena'a huárini netíj inee.

A'ij mej nu'u ye'í huárini í 'uuca teyujta'a

² Mí seajta mú'een, xí'epi'in xu huaríj se'íjna jime'e sej nain jín néjmua'aree, seajta seuj rá'astijre'e í ye'irá í nej jamuaatá'ití'iri'i.

³ Mí neajta inee, ayée nu tí'ijxe'leve'e sej siyen ráamua'ati ti Círíistu'u ayén antiújmua'aree a'ímej jemi, matíj mena'a pua'amé seijre'e í teteca. Ayee

mú che'atá mena'a í teteca tite'entiújmua'aree a'ímej jemi í ru'íjta'amua'a. Ajta Dios pu ayén antiújmua'aree í Ciríistu'u jemi.

⁴ A'íj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. A'ati pu ayén raatéxieehuata a'íjna ti jín antiújmua'aree ti pua'a utemúucu'utzi huatéjniuuni.

⁵ Ajta, ti pua'a 'íita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni, nusu antimuá'avi'i tí'ixajta í Dios jetze me'ecan, a'í pu ajta raatéxieehuata a'íjna í ti tí'ira'aijte'e. Ayee pu che'atá na'a tiu'utévi'iraste'e t'íj 'íita'a ti ayén caújyen rumu'úu jetze.

⁶ Ayee pu'u xaa ti'ayajna, a'iné ti pua'a 'íita'a caí ayén á'ujca'ane ti ra'avá'anan í rumu'úu, ayén tiraavíjte'e ti a'ín 'íita'a caújsiseaaxi'ín í rumu'úu jetze. Mi ajta, ti pua'a ayén tirá'amitiejte'e ti tiu'utévi'iraste'e ti ayén caújsiseaaxi'ín, ché'e a'ín ayén ra'avá'anan í rumu'úu.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e ti antimuá'avi'i seijre'e í teáata'a a'iné a'í pu a'ín taavíjra'ara'an pú'een í Dios, ajta a'í pu a'ín pú'een í ti r'í'í tiratá'aca. Mi ajta a'ín 'íita'a, a'í pu a'ín pú'een í ti r'í'í tiratá'aca í teáata'a.

⁸ A'iné a'íjna í teáata'a, capu ayén a'íjna jetze huatéaavijhuaca'a í 'íita'a jetze sino a'ín 'íita'a, a'í pu xaa a'íjna jetze huatéaavijhuaca'a í teáata'a jetze.

⁹ Capu ajta ayén huatéaavijhuaca'a í teáata'a a'íjna jime'e tí'ij raatévaire'en í 'íita'a sino a'ín 'íita'a, ayée pu huatéaavijhuaca'a a'íjna jime'e tí'ij raatévaire'en í teáata'a.

¹⁰ A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e ti a'ín 'íita'a ayén ra'avá'anan í rumu'úu ti ij ayén seijre'e ti a'ín rá'astijre'e a'íjna ti tí'ira'aijte'e. Ayee pu ajta

ruxe'eve'e ti ij caí a'ij pua'a hua'atá'acare'en a'ímej í mej tí'ivaire'e í ta japua.

11 Mi ajta, camu rujímua'a seijre'e í 'uuca í tavástara'a jemi. Camu majta rujímua'a seijre'e í teteca jemi.

12 Ayee pu'u na'a a'íjna jime'e ti a'ín 'íita'a a'íjna jetze huatétaavijhuaca'a í teáata'a, ajta a'ín teáata'a, ayée pu a'íjna jetze airaújnejte í 'íita'a. Ajta nain pu Dios jemi teja'uvé'eme.

13 Setá'aj siyen rujímua'a sena'a tiraaxí'epi'intare'en ti pua'a ayén tiraavíjte'e ti pua'a 'íita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni í Dios jemi.

14 ¿Ni caí ayén tejamuá'मितiejte'e a'íjna jime'e í tej ratéhua'ira'a ti ayén tiu'utévil'iraste'e ti pua'a teáata'a ayén cáati'ire?

15 Mi ajta, ti pua'a 'íita'a ayén cáati'ire, a'ii pu a'ín pú'een í ti jín rí'i tiratá'aca í Dios a'iné ayée pu raateájtuaa í cipua í jemin ti ij ayén ra'avá'anan.

16 Ti pua'a ja'ati ayén huárini ti tájaaxiejvili a'íjna jime'e, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee catu seicié tiyen ti'ítitacha'ii, majta a'íime í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi, camu yee majta seicié miyen ti'itiújcha'ii.

A'ij mú pua'a ríci mat'ij e'etiújseire'en

17 Ajta í nej neri jamuaatá'ixaate'esin, canu rí'i tejámuaatá'asin a'iné set'ij mú'een e'etiújseire'en, caxu rí'en jín e'etiújseire'en sino a'ij pua'a xu'u rijca.

18-19 Amuacaícan, ayée nu yé ráamua'areeri'i sej já'íta'a a'utací'ica set'ij se'uun e'etiújseire'en. Mi neajta inee, tímua'a nu tén té'atzaahuate'e

a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej seica airáaju'un mú'ejmi jemi í mej seicié tí'imua'atze sej si siyen hua'utámua'ati a'ímej í mej mú'ejmi jemi seijre'e, í mej majta tzáahuati'ira'a jín miyen ríci.

20 Mú'een xu seajta siyen huárini. Setí'ij e'etiújseire'en, caxu se'íjna jín tí'icua'ani í sej jín ra'utámua'aree ti tavástarala ta japua huaniú.

21 Caxu xaa ne'u, sino tí'ij a'ájna teja'uré'enen sej siyen tiú'ucua'ani, setíj sena'a pua'amé siyen ríci seij seajta seij. Ayee xu anáaté'ee tí'icua'ani í sej te'ucá'ini'eme'ecaa. Ajta í seica í mej caí miyen te'ucá'ini'eme'ecaa, capu ché'e tihuá'aci'iti, sino metiéecuj mú muá'aju'u. Majta seica miyen huáp'i huatétea'aruaijsin.

22 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni tzaa secaí huachéjme a'u sej tejá'ucua'ani, a'u sej seajta a'uyé'en, na'ari seri huá'axieehua a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi, nusu sej siyen raxí'eve'e sej a'ij pua'a tihua'utá'an a'ímej í mej caí ti'iti tícha'íí? ¿A'iné na'a í nej jín tejá'amua'ixaate'e? ¿Ni qui niyen rí'í tejamuá'ixaate'en ne'íjna jime'e sej siyen ti'itiújcha'íí? Canu xaa ne'u.

*Matí'ij nu'u ra'utámua'aree í tavástarala
(Mt. 26:26-29; Mk. 14:22-25; Lk. 22:14-20)*

23 Ayee pu'u na'a, í ti nevástarala raateájtuaa ineetzi jemi, a'ij nu'u neajta mú'ejmi jemi huateájtuaa. A'ajná'imua tíca'ari tzajta'a tí'ij avíitzi'í jín huatátuiri'ihuaca'a í tavástarala, a'íjna í Jesús, a'í pu raatí'ípi'í í pan.

24 Tí'ij rí'í tiraatá'a í Dios, aj pu'í ra'antítaaraxi, ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "A'ii pu a'ín pú'een

í nej ratéhua'ira'a í nej jín mú'ejmi japua niu-uni. Setá'aj siyen ráacua'ani sej si se'íjna jín na'utámua'aree.”

²⁵ Matí'ij tiú'ucuaa, ayée pu che'atá na'a huaríj a'íjna jime'e í vaasu í mej jetzen huayé'en. Ayee pu tihua'ixaate'e tíjín: “Ayee pu huataújmu'a a'íjna i vaasu. A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti jécua í ti jín Dios tí'tíj jín te'ataújratziiri'i a'íjna jime'e nej ra'iráxire'esin i nexuure'e. Ajta, a'íjna i ye'irá i sej jín huayé'en se'íjna jetze i vaasu, setíj sena'a sej siyen ríci, sej siyen se'íjna jín na'utámua'aree.” Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

²⁶ A'íj pu jín, setíj sena'a sej racua'ani se'íjna í pan, seajta sej huayé'en se'íjna jetze í vaasu, ayée xu se'íjna jín tihua'utá'ixaate'en a'ij ti huataújmu'a ti a'ín tavástar'a huam'íi. Mú'een xu siyen tihua'utá'ixaate'esin tíj na'a ti yú auca'ítí a'ame ajta na'a caí uvé'enen í tavástar'a.

A'ij mej nu'u ye'í tiráacua'ani í mej jín ra'utámua'aree í tavástar'a

²⁷ A'íj pu jín, ja'ati ti na'a ti ayén ché'e na'a ráacua'ani a'íjna í pan, nusu cha'a na'a na'a huayé'en a'íjna jetze í vaasu a'ij ti caí tiraavíjte'e, ayée pu jetzen ujpuá'ari ti raatéxiehuataca'a í Círíistu'u ti ayén rajpuaíjtzica'a í rutevij jime'e, ti ajta ra'iráxire í ruxuure'e.

²⁸ A'íj pu jín, ché'e ayén huárini ja'ati ti na'a ti ayén amucaí rá'amitíejte'e a'ij ti 'een í ru tza-jta'a í Dios jemi ti ij ayén ráamua'aree ti ari ayén tiraavíjte'e. Aj pu xaa, rí'iríista a'ame ti ayén ráacua'ani í pan, ajta ti huayé'en í vaasu jetze.

29 Ayee pu 'een jín ayén ruxe'leve'e ti ja'ati ayén rá'amitiejte'e a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti ratéhua'ira'a í tavástar'a. Ti pua'a ja'ati caí ayén rá'amitiejte'e a'ij ti huataújmu'a í ye'irá, ajta cha'a na'a na'a ráacua'ani í pan, ajta cha'a na'a na'a huayé'en í vaasu jetze, Dios pu ayén puaíjtzi raatá'asin a'íjna jime'e ti caí rí'i huaújrúu a'ij ti tiraavíjte'e.

30 A'ij mú jín mu'iití caí ché'e huá'aca'anisti'i í mej a'amua jetze ajtéme'ecan, majta tí'icucui'i. Majta seica meri huácuii.

31 A'ij pu jín, ti pua'a ayén amuacaí tá'amitiejte'e a'ij ti 'een í tatzajta'a í Dios jemi, capu ayén puaíjtzi táaci'iti.

32 Ajta, tíj na'a ti tavástar'a ayén tá'axijte'en, a'í pu a'íjna jín puaíjtzi taatá'asin ti ij caí puaíjtzi táaci'iti najmi'ica jamuan í mej yen huachéjme, íiyen chaanaca japua.

33 A'ij xu jín, mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu huárini. Setí'ij u e'etiújseire'en, setá'aj huaújxe'leve'en seij seajta seij sej si naími'i tiú'ucua'ani.

34 Ti pua'a ja'ati ayén jeíhua tí'icuata, ché'e a'ín a'uun tejá'ucua'ani u ruche. Na'ari caí, Dios pu amuá'axijte'en setí'ij u e'etiújseire'en. Neajta inee, netí'ij ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, aj nu ni jaítze'e rí'i á'amuaruuren.

12

I ti nu'u jín tihuau'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

1 Ayee nu tí'ijxe'leve'e sej ráamua'aree a'ij ti 'een a'íjna í ti jín tejámuaa'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

² Xu'uri sicu ramua'aree a'ij sej tí'ijri'irejca'a setí'ij caí xi té'atzaahuate'eca'a. A'ímej xu jemi á'ujca'anejca'a í mej caí dioosi pú'een, í mej majta caí tí'ixaxa'a. Mú'een xu huá'ajaahuate'eca'a a'ij ti ye'í tejamuá'amitiejte'eca'a.

³ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ja'ati ayén a'íjna jetze araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an, capu ja'anáj ca'aníjra'a raatá'asin a'íjna í ja'ati ti ayén tiu'utaxáj yee: “Ché'e Dios puaíjtzi raatá'an a'íjna í Jesús.” Mi ajta, ti pua'a ja'ati caí a'íjna jetze araujca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu a'atzu ajta ri'irí ti a'ín ayén tiu'utaxáj yee: “Jesús pu vástare'ara'an pú'een.”

⁴ Capu tí'iseicaj na'a í ti jín tejámuaa'íjca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Mi ajta, sej pu'u a'íjna í xiéjniu'ucari.

⁵ Capu tí'iseicaj na'a í sej jín tí'ivaire'e í Dios jemi. Mi ajta, sej pu'u í ti tavástara'a pú'een.

⁶ Capu ajta tí'iseicaj na'a í sej jín tí'imuari'e. Mi ajta, sej pu'u í Dios ti nain jín tí'imuari'e huá'a jamuan í teteca, a'achú mej pua'amé íiyen seijre'e.

⁷ Ajta naíjmi'ica jemi, a'ín xiéjniu'ucari ayén huataseíjre ti ij tí'iti jín tihuá'ijcate'en sej ajta sej, mej mi me'íjna jín tihua'utévaire'en naíjmi'ica.

⁸ Sej pu ayén a'íjna jín tiraa'íjca a'íjna í xiéjniu'ucari ti ayén tiu'utaxáj temua'a pu naa raayí'tihua'acan jime'e. Ajtahua'a sej, a'ín xiéjniu'ucari ruseíj pu ajta a'íjna jín tiraa'íjca í ja'ati ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti tirú'umua'aree.

⁹ A'íjna í xiéjniu'ucari, ruseíj pu ajta ca'aníjra'a

ratá'aca ti ja'ati té'atzaahuat'e, ajta seij pu ayén tiratá'aca ti a'ín ja'ati tihuá'ahua'atehua'an.

10 Ajta seij, a'ín pu ayén tiratá'aca í ja'ati ti ayén rijca í mej jín rí'i tira'utaseij. Ajta seij ti ayén tihua'utá'ixaate'en í Dios jetze me'ecan a'íjna jime'e ti a'ín xiéjniu'ucari ca'aníjra'a ratá'aca. Ajta í seij, ayée pu tiratá'aca ti raayí'itihua'an ti raatámitejte'en tí'iti ti xiéjniu'ucari pú'een. Ajta seij raayí'iti ti tiu'utaxáj seica jime'e í hua'aniuuca í mej seica chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta seij í ja'ati, ayée pu ratá'aca ti raayí'itihua'an ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti huataújmu'a a'íjna ti raataxájtaca'a í seij.

11 Tíj na'a mej miyen jín ríci, a'ín pu ruseij ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna í xiéjniu'ucari. A'ín pu ruseij ayén hua'atá'aca naíjmi'ica, seij ajta seij, a'ij ti a'ín tihua'uxí'epi'intari'iri'i.

Seij pu'u í tej jetzen ajtéme'ecan

12 Ayee pu che'atá na'a 'een í Ciríistu'u jemi a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti seij ratéhua'ira'a. Seij pu'u ti ratéhua'ira'a, ajta jehua pu ti'imuí ti jetzen tí'iseijre'e. Mi ajta, ti pua'a ayén ti'imuí ti jetzen seijre'e, seij pu'u pú'een í tévira'an.

13 A'ij pu jín, setí'ij huámuai'ivijhuaca'a, seij pu'u í xiéjniu'ucari ti mú'ejmi tzajta'a huateájturaa ti ij ayén amuáaruuren sej si seij sena'a tévira'an pú'eene'e xá'ara'ani jamuan í Ciríistu'u. Capu amín a'ij, ti pua'a Israél jetze xa'ajtéme'ecan na'ari siyen seij chuéjra'a japua é'eme'ecan nusu siyen ca'anéri jín tí'imuari'e ca'ín siyen ruxiéehua á'ujjuhua'an. Seij pu'u í xiéjniu'ucari sej jetzen arájca'ane.

14 Ajta, capu tí'iseicaj na'a ti jetzen seijre'e í tévira'an sino ti'imul'íi.

15 A'íj pu jín, ti pua'a a'ín ñicájra'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu muájca'a pú'een, canu neajta ajtémecan í tévira'an jetze, capu ayén ti'ayajna. A'í pu aúche'e a'ín tévira'an jetze ajtémecan.

16 Ayen che'atá na'a, ti pua'a a'ín naxaira'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu j'i'isi pú'een, canu neajta jetzen ajtémecan í tévira'an, capu ajta ayén ti'ayajna. A'í pu xaa tévira'an jetze ajtémecan a'íjna í naxaira'an.

17 Ti pua'a nain tévira'an a'ín pú'eene'en í j'i'isi, ¿a'iné tí'iri'iri ti huiiténamuajra? Capu a'ij tí'iri'iri. Ajta, ti pua'a nain tévira'an a'ín pú'eene'en í ti jín huiteájnamua, ¿a'iné tí'iri'iri ti tiú'í'ichue? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

18 Mi ajta a'ín Dios, ayée pu éene'en tiu'uteájtuaa í ti jetzen seijre'e í tévira'an í Ciríistu'u a'ij ti a'ín tiraaxí'epi'intare.

19 Ti pua'a naími'í ti jetzen seijre'e ayén se'j na'a pú'eene'en, ¿a'uné é'eseijre'e a'ame í tévira'an? Capu mé'e já'ahua'a a'ame.

20 Mi ajta, ayée pu ti'imul'íi ti tévira'an jetze tí'iseijre'e, ajta se'j pu'u í tévira'an.

21 A'íj pu jín, capu ri'irí ti a'ín j'i'isi ayén tiraata'ixaate'en í muájca'a tijín: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.” Capu ajta ri'irí ti a'ín mu'úura'an ayén che'atá na'a tiraata'ixaate'en í 'íicaj yee: “Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee.”

22 Mi ajta, a'ín ti jetzen seijre'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí rucal'ané, a'í pu xaa ayén jaítze'e ruxe'eve'e caí í seica.

23 Ajta, a'ín ti jetzen seijre'e í tej tiyen ratéxieehuata te'íjna jime'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí ti'itij vaire'e, a'í tu jaítze'e rí'i tiratá'aca te'íjna jime'e í tej jín rí'i tiraatéchejte'en. Ajta a'ín ti jetzen seijre'e ti ajta tiu'utévi'iraste'e ti pua'a ayén seijre'e mé jéjre'e, a'íj tu tiyen rí'i ti'itéche'ete a'ij ti tiraavíjte'e.

24-25 Ajta, í seica ti jetzen seijre'e, ti ajta caí ayén tiu'utévi'iraste'e, catu tiyen rí'i tiratéche'ete.

Mi ajta Dios, ayée pu éene'en huateájtuaa í tévira'an tí'ij ayén jaítze'e rí'i tiratá'acare'en a'íjna ti tirá'aturaate'e mej mi caí já'lita'a a'utáçine í mej tévira'an jetze ajtémecan sino mej mi miyen che'atá mena'a ahuaújcu'uven seij majta seij.

26 A'iné ti pua'a seij ayén tirajpuaíjtzí, naími'i mú miyen che'atá mena'a tirajpuaíjtzí muá'aju'un. Ajta ti pua'a ayén tiráaci'iti seij ti ti'itij jín rí'i tiu'uteáuran, naími'i mú majta jamuan huataújtemua'ave'esin.

27 Ayee pu ajta xaa ne'u tí'een mú'ejmi jime'e. Mú'een xu tévira'an pú'een í Cirístu'u. Naími'i xu jetzen ajtémecan, seij seajta seij.

28 Ajta a'ín Dios ari hua'antíhuau a'ímej í mej ti'iti jín tihua'utévaire'en í mej u e'etiújse'iri teyujta'a. Amuacaí, a'í pu hua'antíhuau a'ímej í ti hua'uta'íteca'a mej á'ujujhua'ane'en metihuá'ixáate'e, ajta á'iyen a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an. A'í pu ajta hua'antíhuau a'ímej mej mi miyen tihuá'umua'aten, majta í mej miyen tiu'umuári'en í mej jín naa rí'i te'utasej í teite, ajta a'ímej í mej tihuá'ahua'atehua'an. Majta a'ímej í mej ti'iti jín hua'utévaire'en, majta í mej

ti'itij jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej seica niuucari jín tí'ixaxa'a. Naíjmi'ica pu ayén tiu'utá'a í Dios.

²⁹ ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi miyen á'ujjuhua'ane'en metihuá'ixáate'e? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui majta naíjmi'i miyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan? Camu majta xaa ne'u. Na'ari ¿ni qui naíjmi'i miyen tihuá'amua'aten? Camu xaa ne'u. ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi tiu'umuári'en í mej jín naa rí'i te'utasej í teite? Camu xaa ne'u.

³⁰ Jari qui a'íjna, ¿ni naíjmi'i miyen tihuá'ahuaate'e nusu miyen sej niuucari jín tí'ixaxa'a na'ari miyen tiu'utaxá a'ij ti huataújmua'a í ti raataxájtaca'a í sej? Camu xaa ne'u naíjmi'i miyen tite'entiújmua'aree.

³¹ Seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen ráateuni í Dios jemi se'íjna ti jaítze'e ruxe'eve'e, ti pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mi neajta inee, naúche'e nu jamuaatá'itiira a'ij sej jaítze'e ri'éene'en jín tí'iteseijre'e.

13

Mej nu'u huaújxe'eve'en sej majta sej

¹ Ti pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi nej niyen tí'ira'ixaate'e, capu ti'itij vaire'e. Ayee nu éene'e na'ame í jemin tíj í tepúusti'i ti ayén 'een tíj taampu í ti jín ja'ati ché'e na'a tí'iruajte'e na'ari tíj tuxa'a í ti ru jetze rájvitze. Capu amín a'ij ti pua'a niyen seica niuucari jín tirá'ixaate'en nusu ne'íjna jime'e í hua'aniuuca í mej tí'ivaire'e u ta japua.

² Ti pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi, capu ajta tí'iti vaire'e nej raayí'iti nej tiu'utaxáj

Dios jetze me'ecan. Tí pua'a neyaú'itíee nain tíj na'a tí rú'avaa í Dios jemi, nusu nej nain ú'umua'aree na'ari niyen té'atzaahuat'e nej ní niyen tiraata'ájte'en í jíri tí a'uun tícheni a'u tí a'utáca. Tí pua'a niyen raayí'ití, canu tí'itíj jín tí'ivaire'e tí pua'a necaí neajta raxí'eve'e í nexí'ej teví.

³ Ayee pu che'atá na'a 'een tí pua'a niyen tí-hua'uré'e'a'ate'en nain tíj na'a nej tí'ijcha'íi na'ari tí pua'a neajta niyen huatánne'an í ne jíme'e mej mí naateáaira, canu neajta tí'ití mua'itín tí pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej teví.

⁴ Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej teví, ayée pu 'eene'e a'ame. A'íi pu a'ateevi'i tí te'utáviicua'i a'ame, ajta rí'í tirá'ancu'uvajxí'isin í seij. Capu ajta chueere'e, ajta capu á'ujtzaahuat'e.

⁵ Ajta a'ín tí raxí'eve'e í ruxí'ej teví, capu jíye'itzi jíme'e runeeste tí huataniú'ucan, ajta capu rájcha'íire'e í seij. Capu ajta te'entiú'uunaca, ajta caí rahuauca í tí jetzen ruxe'eve'e. Capu ajta ra'utámua'areeri'i tí pua'a ja'atí ayén a'íj pua'a ráaruuren.

⁶ Ayee pu ajta 'een í ja'atí tí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej teví. Capu a'íjna jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jíme'e tí a'íj pua'a een sino a'íj pu jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jíme'e tí tzáahuatí'ira'a jín ayén huaríj.

⁷ Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej teví, a'íi pu nain jín tiraatá'uuni'ira. Nain pu ajta jín té'atzaahuat'e tí a'ín Dios rí'í tiraatá'asin. A'íi pu ajta nain jín tí'ijchú'eve'e tí Dios nain jín araúrastejsin. Nain pu ajta jín té'eviicua'i í tí jín tirajpuaíjtzí.

8 Capu ja'anáj huatépua'ari tej ti tiyen tí'itaxe'eve'e. Mi ajta, a'í pu xaa huatépua'ari tej tiyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. Ajta, tej tiyen seica niuucari jín tí'ixaxa'a, a'í pu ajta huatépua'ari. Ajta, a'íjna ti téjmi jemi huateájturaa tej ti temua'a naa tirú'umua'areere, a'í pu ajta huatépua'ari.

9 Ayee pu'u xaa, catu nain jín tirú'umua'aree. Catu teajta nain jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan.

10 Mi ajta, tí'ij ayén huatasejre'en í ti ari huaújnaimire, aj pu xaa huatépua'ari í ti á'aturaacaj.

11 Netí'ij nauj pá'ari'istaca'a, ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'ata'a tíj pa'ari'i, neajta niyen tí'imua'atzejca'a tíj pa'ari'i. Ajta íjii, í nej neri vásta'a, ayée nu neri mé rúurie nej niyen mé teúumua'arejca'a tíj pa'ari'i.

12 Ajta íjii, ayée tu che'atá tena'a rasiseli í Dios tetíj taciéenime'e tí'isise'ij 'ájte'ehua jetze, í tej caí temua'a rasej. Mi ajta, a'íjna xicáara'a ti mé'e vé'eme, aj tu xaa rasejran í jetzen, temua'a naa. Íjii, je'icáj nu caj té'umua'aree. Mi ajta, a'íjna xicáara'a jetze, nain nu jín yaú'itiée na'ame tíj ajta Dios tí'inemua'ate.

13 A'íj pu jín, tí'ihuaica ti íjii ayén seijre'e itejmi jemi. A'ii pu'u a'ín pú'een: tej té'atzaahuat'e, tej rachú'eve'e ti Dios nain jín raanaíjmire'en, tej huátaxe'eve'en. Ajta a'ii pu a'ín pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e, tej huátaxe'eve'en seij teajta seij.

14

Jíme'en í mej seij niuucari jín tiu'utaxáj

¹ Setá'aj siyen rahuauca sej huaújxe'eve'en sej seajta sej. Ayee pu 'i 'eene'e, seúche'e xu siyen seajta rahuauca ti Dios rí'i tejamuaatá'acare'en a'íjna jime'e, í muári'eri'ire'ara'an ti a'íjna jemi sejre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

² Mi ajta, a'ín í ti raayí'ti ti sej niuucari jín tiu'utaxáj, capu ayén tihuá'ixaate'e í teite a'iné camu yaú'tiíe muá'aju'u a'ij ti ti'ixa. A'í pu'u jamuan ti'ixa í Dios a'íjna jime'e ti rú'avaa jemin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Mi ajta, a'ín ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'í pu xaa a'ímej tí'ixáate'e í teteca ti ij rí'i huá'uruuren, ti ij ajta ca'aníjra'a hua'utá'an, ti ij ajta rí'i tihua'utájeeve.

⁴ Ajta a'ín ti sej niuucari jín tí'ixaxa'a, a'í pu rusej rí'i ruruure. Mi ajta, a'ín ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'í pu rí'i huá'aruuren naíjmi'ica í mej a'uun e'etiújse'iri teyujta'a.

⁵ Ayee nu xaa tí'ijxe'eve'e sej naími'i siyen seica niuucari jín tiu'utaxáj. Mi neajta inee, jaítze'e nu niyen tí'ijxe'eve'e a'íjna sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an.

Casi'i mú'een, ti pua'a caí mé'e já'ahua'a ja'ati ti ayén tihuá'ixaate'en a'ímej jemi í teite a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti raataxájtaca'a a'íjna ti sej niuucari jín tí'ixaxa'a, ti pua'a caí ja'ati ti ayén raayí'ti, capu a'ij tí'iri'iri ti rí'i huá'uruuren a'ímej í mej e'etiújse'iri teyujta'a. A'í pu jín jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ame a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a caí a'íjna í ja'ati ti sej niuucari jín tí'ixaxa'a.

6 Casi'i, ne'ihuaamua'a, ti pua'a ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi nej tejámuaatá'ixaate'en se'j jime'e í niuucari í se'j caí yaú'itie, canu ti'iti jín a'ij tejámuaatévaire'esin. Ayee pu té'eme ti pua'a necaí tejámuaatá'ixaate'en ne'íjna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, nusu ti pua'a necaí Dios jetze me'ecan na'ari ti pua'a necaí ti'itij jín tejámuaatá'ixaate'en ti ca'aníjra'a jamuaatá'an ca'ín ti pua'a necaí tejámuaatá'itíi.

7 Ayee pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti ja'ati ayén e'ehauritiécan jín tiu'utácuina a'íjna jetze í c'í'isiti'ira'a ti caí uráxiejniu'uca na'ari a'íjna jetze í mej jetzen ruxité jín tí'licuinaca. Ti pua'a caí e'ehauritiécan jín tiu'utácuina í c'í'isiti'ira'a jetze, ¿a'iné auj tí'iri'iri ti ja'ati ayén ráamua'aree ti'iti ti chuiicarira'a pú'een?

8 Ajta, ti pua'a caí e'ehauritiécan jín huatánamuajre'en í corneeta jetze, capu ja'ati rucaten ti ij u a'uvé'ene'use'en.

9 Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi, ti pua'a siyen tihua'utá'ixaate'en í teite niuucari jime'e í mej caí yaú'itie. ¿A'iné tí'iri'iri ti ja'ati ayén ráamua'aree a'ij ti huataújmu'a í se'j raataxájtaca'a? Capu a'ij tí'iri'iri. Capu ti'itij vaire'e a'ame í se'j raataxájtaca'a.

10 Temua'a pu ti'imuí'i í niuucari ti íiyen namuajre'e chaanaca japua. Ajta naími'i mú miyen e'ehauritiécan jín tí'ixaxa'a.

11 Mi ajta, ti pua'a necaí ramua'aree a'ij ti huataújmu'a í niuucari, ayée nu seijre'e na'ame í jemin í ti raxa t'ij ja'ati ti se'j chu'éjra'a japua é'eme'ecan. Ajta a'íjna ti ti'ixa, a'í pu ajta in-

eetzi jemi ayej éene'e seíre'e a'ame tíj ja'ati ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

12 A'íj pu jín, mi sej huápi'i raxí'eve'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti'itij amuaatá'an, ayée pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jime'e, setá'aj ahuaújca'anen sej hua'utémua'itín í seica se'íjna jime'e sej rí'i huá'uruuren a'ímej í mej u e'etiújse'iri teyujta'a.

13 Mi ajta a'ín ti seij niuucari jín tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e ti a'ín ja'ati ayén raatáhuavii ti a'ín Dios ayén raatá'an í muári'eri'ire'ara'an ti jín yaú'itiée á'ara'ani a'ij ti ti'ixa.

14 Ayee pu xaa ne'u tí'een, a'iné ti pua'a niyen ne'íjna jín raatéjhuauni seij jime'e í niuucari, nexiejniu'uca pu xaa ajta huaténiiusin. Mi ajta, nemua'atziira'a pu caí tí'iti jín tí'imua'itín.

15 Ari inee, ¿a'iné nerini? Nexiejniu'uca nu jín xaa huaténiiusin. Neajta niyen che'atá nena'a nemua'atziira'a jín niyen rini. Neajta nu tiu'utáchuiica nexiejniu'uca jime'e, neajta í nemua'atziira'a jime'e.

16 Ti pua'a piyen rí'i tiraatá'an í Dios á'axiejniu'uca jime'e, ¿a'iné tí'iri'iri ti ja'ati ti caí mú'ejmi jetze ajtémecan ayén huatéjniuuni yee ché'e ayén té'ara'ani tí'ij ayén muáanamua pej piyen rí'i tiraatá'aca í Dios? Capu rí'iri a'iné a'íjna í ja'ati, capu yaú'itiée a'ame a'ij pej tiu'utaxájta.

17 Rí'iríista pu a'ame pej piyen temua'a naa rí'i tiraatá'an í Dios. Mi pajta mú'ee, capej a'ij rí'i ráaruu í axí'ej tevi.

18 Ayee nu 'een jín jeíhua rí'i tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e nej jaítze'e niyen tí'ixaxa'a seica

jime'e í niuucari secaí naími'i mú'een.

19 Neajta, netí'ij huá'a jemi a'utéveeca a'ímej í mej e'etiújse'iri teyujta'a, nej ni niyen tíhua'utá'itíi, jaítze'e pu na'aráanajche ineetzi nej e'ehuauritiécan jín tihua'utá'ixaate'en anxíj niuucari jime'e necaí nej niyen tiu'utaxáj tamuáamuata'a ví'ira'a niuuca seíj jime'e í niuucari í mej caí yaú'itíe.

20 Ne'ihuaamua'a, caxu ché'e siyen tí'imujca matíj í tí'iríi, sino setá'aj siyen éene'en seijre'e matíj í tí'iríi se'íjna jime'e sej caí a'ij pua'a rici. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati matíj a'íime í mej meri vaujsi.

21 Ayee pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'aijta tíjín: “Ayee nu tihua'utá'ixaate'esin a'íjna í teitejra'a ne'íjna jime'e í mej seica niuucari jín tí'ixaxa'a. A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íi mú tihua'utá'ixaate'esin. Mí majta a'íime í neteítstemua'a, camu na'ará'astijre'esin ineetzi.”

22 A'íj pu jín, a'íjna í niuucari í mej caí yaú'itíe, capu ayén tí'ivaire'e tí i tíhua'utá'itíi a'ímej í mej té'atzaahuat'e sino ayée pu tí'ivaire'e huá'a jemi í mej caí té'atzaahuat'e.

23 Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna. Casi'i, ¿a'iné tí'ití metiu'utaxájta í seica í mej caí té'atzaahuat'e, na'ari í seica í mej caí r'íi mé titeumuámua'aree tí pua'a a'uun ma'uteárute a'u sej e'etiújse'iri? Seajta mú'een, tí pua'a xaa siyen naími'i tí'ixáata xá'aju'un seica jime'e í niuucari í mej caí yaú'itíe, ¿a'iné tíhua'amítíejte'e a'ímej? ¿Ni qui siyen nu'u tite'eteújtímua'irí'i? Jee xaa ne'u.

24 Ajta, ti pua'a seij a'uun a'uteáruute mú'ejmi jemi ti caí té'atzaahuate'e nusu ti caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, seajta mú'een, ti pua'a xaa naími'i seti'ixáata xá'aju'un í Dios jetze me'ecan, ayée pu tiraatámitiejte'esin sej naími'i rá'axijte'en a'íjna jime'e ti a'ín ayén auteájturaa í Dios jemi.

25 Aj pu'i ayén huataseíjre'esin tǎj na'a ti ru'a'avaataca'a u tzajta'an. Ajta a'ín teáata'a, á e'erávaijtzí á chuaata'a. A'í pu raaténajchi í Dios, ajta ayén tiu'utaxájta yee ti Dios mú'ejmi jemi seijre'e.

Mej mi naín jǎn miyen huárini a'ij ti tiraavǎjte'e

26 ¿A'iné sena'a si rǎni, ne'ihuaamua'a? Setá'aj siyen huárini setǎj sena'a sej e'etiújseire'esin. Setá'aj naími'i rǎi huaújrúuren tí'iti jime'e, ti pua'a seij tí'ichuiicami'i, nusu seij tí'iti jǎn tihua'ítiiirami'i na'ari tí'ixajtamí'i í ti jetzen raateájtuaa í Dios ca'ín seij niuucari jǎn tí'ixajtamí'i, na'ari seij ayén raxí'leve'e ti tihuaú'ixaate'en a'ij ti huataújmua'a í niuucari ti raataxájtaca'a í seij. Setá'aj siyen huárini sej rǎi huá'uruuren naíjmi'ica.

27 Ti pua'a seica miyen raxí'leve'e mej seica niuucari jǎn tiu'utaxáj, miché'e miyen 'eene'en mej hua'apua mé'e na'ari mej huaíca mé'e. Miché'e miyen tiu'utaxáj seij majta seij. Ajta, ché'e seij ayén tihuaú'ixaate'en a'ij ti huataújmua'a.

28 Ajta, ti pua'a caí mé'e ja'ati ti ayén raayí'iti ti ayén tihuaú'ixaate'en a'ij ti huataújmua'a, ché'e a'ín caí tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ché'e a'ín rusej tí'ixajta í ru jemi, ajta í Dios jemi.

29 Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, miché'e miyen éene'en tí'ixajta, mej

hua'apua mena'a, na'ari mej hua'íca mena'a. Majta í seica, miché'e miyen tiraaxí'epi'intare'en a'ij ti ti'ixa í seij.

³⁰ Ajta, ti pua'a jíye'itzi jín ti'ti raateájtuaani seíj jemi, ché'e a'íin ti ti'ixa ayén raatapuá'ajta.

³¹ Ayee pu tí'iri'iri sej naími'i Dios jetze me'ecan tiu'utaxáj sej si tíhua'utá'itíi naíjmi'ica, sej si seajta ca'aníjra'a hua'utá'an.

³²⁻³³ Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e mej majta raayí'itíhua'an mej tiraa'íjcate'en í ruxíejniu'uca huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ayee pu ruxe'eve'e a'iné capu Dios cha'a na'a huá'aruuren mej mi caí xí'epi'in ruruure sino a'íi pu hua'utépuajte'esin.

Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'ij mej meri tí'ijri'ire naíjmi'i í seica í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.

³⁴ Caxu hua'atá'acare'en a'íimej í 'uuca, mej mi tí'ixajta matí'ij e'etiújseire'en u teyujta'a. Capu a'ij tí'iri'iri mej tí'ixajta sino mej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze í mej jín tí'aíjta.

³⁵ Ti pua'a miyen raxí'eve'e mej ti'ti huámua'aree, miché'e miyen tíhua'uta'íhua'u í rucína'astemua'a í ruche. Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e ti pua'a 'íita'a tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a.

³⁶ ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni mú'ejmi jetze a'uvé'emej í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, na'ari ayén na'a mú'ejmi jemi huatétuihuaca'a? Capu xaa ne'u.

³⁷ Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitíejte'e í ru jetze ti a'íi ruseíj a'íin pú'een seíj ti tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, na'ari a'íin jetze arajújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ché'e a'íin ayén

ráamua'ati nej niyen ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e a'ij ti a'ín tinaa'íjca í tavástara'a.

³⁸ Ti pua'a a'ín ja'ati caí ayén ráamua'ati, caxu seajta mú'een siyen rá'astijre ti 'ij ayén tihuá'uci'iti.

³⁹ A'íj pu jín, ne'ihuaamua'a, naa pu tí'ixi'epi'in sej ca'anín jín rahuauca sej Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Seajta, setá'aj caí huá'ijmíjra í mej seica niuucari jín tí'ixajta.

⁴⁰ Aye pu'u na'a, setíj sena'a sej siyen rici, setá'aj siyen xí'epi'in éene'ecan jín rijca a'ij ti tiraavíjte'e.

15

Cirístu'u pu a'itáraa huá'a tzajta'a í mí'ichite

¹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, sej si ra'utámua'aree a'ij nej éene'en jín tejamuá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jín Dios jamua'irátuaasin, í sej seajta ra'ancuré'a, í sej seajta seuj siyen jemin seijre'e.

² A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin ti pua'a seuj siyen rá'astijre'e a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Na'ari caí, capu tí'itij a'ij tejá'amuavaire'e ti pua'a seicié sena'a tirá'antzaahua.

³ Aye na'a, a'iné ayée nu che'atá nena'a a'amua jemi raateájtuaa ne'íjna í nej neajta ra'ancuré'a í ti jaítze'e ruxe'eve'e tej ráamua'aree ti a'ín Cirístu'u huamí'i ta jetze me'ecan ti ij titaatá'uuni'i í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Aye pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

⁴ Matí'ij nu'u ra'avá'ana, ajta, tí'ij ayén teu-umé'eca huaíca xicaj tzajta'a, Dios pu ayén ra'ajjáj

huá'a tzajta'a í mi'ichite a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze.

⁵ Aj pu 'i a'íjna jemi huataseíjre í Pedro, ajta á'iyen huá'a jemi í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase.

⁶ Ajta á'iyen a'ímej jemi huataseíjre í mej miyen a'ará'ase a'achú cumu anxíj ciento japuan c'íj caj mat'íj naíjmi'i u e'etiújseire'eca'a. Maúche'e mú mu'í ruuri, majta seica, meri huácuui.

⁷ Ti'iquí ajta a'íjna jemi huataseíjre í Jacobo, ajta á'iyen naíjmi'ica jemi í ti hua'antíhuau.

⁸⁻⁹ Ajta, neetzi jemi pu'uqui te'entipué'ajte ti ayén huataseíjre. Tij ayé nu huanú'ihuaca'a mat'íj caí xi nechú'eve'eca'a, a'iné nee nu ne'ín pú'een í ti jaítze'e cílieene'en jín ti'it'éjvee huá'a jemi ti Dios hua'antíhuau. Jee xaa ne'u, capu ayén tiraavíjte'e nej niyen raataxáj yee nee nu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í ti Dios hua'antíhuau, a'iné nee nu huápi'í a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej e'etiújse'irihua'a mej mi raaténajche í Dios.

¹⁰ Mi ajta Dios, a'í pu r'í tinaatá'a. A'íj nu jín nee nu ne'ín pú'een seij ti Dios na'antíhuau. Ajta jé'ecan pu huápi'í tiu'utévai ti a'ín ayén r'í tinaatá'a a'iné jaítze'e nu ca'anín jín tiu'umuáriej mecaí í seica. Mi ajta, Dios pu a'ín pú'een'e ti ca'aníjra'a naatá'a. Canu neseíj nena'a tiu'umuáriej.

¹¹ Capu amín a'ij. Capu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a a'íme mé tiu'umuáriej nusu inee. Naími'i tu tiyen che'atá tena'a tihuá'ixaate'e. Seajta mú'een, ayé xu che'atá sena'a té'antzaahua.

Mat'íj a'itajú'un í mi'ichite

12 Ajta, ti pua'a teri tiyen tejamuá'ixaa ti Dios ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite, ¿a'iné 'een jime'e miyen ti'ixáata muá'aye'i seica, í mej a'amua jetze ajtème'ecan a'íjna jime'e mej nu'u caí ché'e huatarújsin a'íime í mej meri huácuii?

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ayén mecaí ché'e huatarún a'íime í mej meri huácuii, capu ajta Dios ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite.

14 Ajta, ti pua'a Dios caí ra'ajjáj í Ciríistu'u, capu ti'iti vaire'e í tej teri tejamuá'ixaa, ajta capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuat'e.

15 Ajta, ayée pu té'eme tej tí'hua'itaca tena'a te'íjna jime'e í tej jín tiu'utaxájtaca'a te'íjna jime'e í Dios, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a yee: “A'í pu ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite.” Mi ajta caí capu, ti pua'a mecaí ché'e huatarún í mej meri huácuii. Jee xaa ne'u, ti pua'a ayén 'een matíj seica tí'ixaxa'a, capu Dios ayén ra'ajjáj.

16 Ayee pu'u, ti pua'a Dios caí hua'ajájpua'ixi'í a'ímej í mej meri huácuii, ayée pu huataújmua'a ti caí Dios ajta ra'ajjáj í Ciríistu'u.

17 Ti pua'a caí ra'ajjáj a'íjna í Ciríistu'u, capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuat'e. Ajta, ti pua'a caí ra'ajjáj, capu ayén a'amua japua huaniú í sej jín auteájturaa í Dios jemi.

18 Ajta a'íime í mej miyen té'atzaahuat'e í Ciríistu'u jemi muáacuii, mu'uri á'uvej.

19 Ti pua'a ayée na'a auj titaatéva'iri tej teuj i'irúuri tej tiyen rá'atzaahuat'e í Ciríistu'u, jaítze'e pu a'ij pua'a tí'itaruure ti caí a'ij tihuá'aruure naíjmi'ica a'ímej í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

20 Mi ajta xaa, ayée pu ti'ayajna ti Ciríistu'u a'itáaraa huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'ii pu a'ín pú'een í ta'anáayeijxi í tej jín ramua'aree mej majta huatarújsin a'íime í mej meri huácuii.

21 Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu tihuá'aci'iti í teite mej miyen huácui'ini me'íjna jime'e ti seíj na'a í teáata'a ayén auteájturaa í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a tihuá'aci'iti mej huatarún me'íjna jime'e ti ajta seíj na'a í teáata'a huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite.

22 A'iné naími'i mú miyen cui'ica me'íjna jime'e ti a'ín Adán auteájturaa í Dios jemi, ayée mú che'atá mena'a huatarújsin me'íjna jime'e mej me'íjna jetze ajtéme'ecan a'íjna í Ciríistu'u.

23 Mi ajta, ayée pu tihuá'aci'iti a'ij ti tihua'uxí'epi'intari'iri'i í xicáara'an jetze ti ayén tiraavíjte'e. Amuacaí pu huatarúj a'íjna í Ciríistu'u. Ajta á'iyen, tí'ij yé uvé'enen, a'íime mú huatarújsin a'íime í mej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan.

24 Aj pu 'i nain te'entipué'ajte. Amuacaí pu Ciríistu'u a'ímej antipué'ajte'esin matíj mena'a títeté'u'upu'u, ajta a'ímej í mej ti'itij jín antiújmua'aree. Aj pu'i xaa tiu'utátuiire'esin í Dios jemi tíj na'a a'ín ti jín antiújmua'areereca'a.

25 Ayee pu'u, a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti a'ín Ciríistu'u ayén tiu'ita'áijta ajta na'a caí hua'utémuaitin matíj mena'a pua'amé mej rájcha'íire'e.

26 Ajta í ti jín te'entipué'ajte ti raatémua'itin í ti rájcha'íire'e, a'ii pu a'ín pú'een í ti jín ú'umi'ini.

27 Ajta, tí'ij ayén ti'ixa ti nu'u a'ín nain tiu'utémuaiti, capu xaa ne'u ayén huataújmua'a ti

a'ñin ajta raatémua'iti a'ñna í Dios ti ayén raatá'a ti nain jín antiújmua'areere.

28 Tí'ij tiu'utémua'itin nain tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e, ajta júte'e ti tejé'eseijre'e, a'ñna ti i'i yaujra'an pú'een í Dios, a'ñ pu rusej huataújtuaasin a'ñna jemi í Dios ti nain jín antiújmua'aree, matíj mena'a pua'amé í mej íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua.

29 Ti pua'a pí na'a ayén seicié éene'en, ¿a'ij ti huateújmua'atiiche'e mej miyen tí'ijri'ire í teite mej huámua'i'ivijhua a'imej jetze me'ecan í mej meri huácuii? Ti pua'a mecaí ché'e miyen huatarún í mej meri huácuii, ¿a'iné 'een jime'e miyen huá'aniucajtze'e rumua'i'ihuaca?

30 Teajta iteen, ¿a'iné 'een jime'e tiyen á'ataca'ane tíj na'a tej tiyen huácui'ini puaíjtzí jime'e?

31 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ne'ñna jime'e nej ahuántzaahuate'en mú'ejmi jime'e í Ciríistu'u jemi, a'ñna í Jesús ti ajta tavástará'a pú'een. Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi nej neri mi'ímica.

32 Ti pua'a mecaí huatarún í mej meri huácuii, ¿a'iné tí'itij tineetéva'iri nej niyen teáata'a pú'een, ti pua'a niyen huaténe'use'en huá'a jamuan í tí'itén a'ujna já'ahua'a u Éfeso?

Ayee mú xaa tí'ixaxa'a tijín: “Tiché'e yee tiú'ucua'ani, teajta tí'iti antiyé'en, a'iné ruijmua'a tu cui'ini.”

33 Caxu ratá'acare'en ti ja'ati á'amuacuanamua tí'itij jime'e. Casi'i, a'ñme í mej a'ij pua'a titetiújcha'ñ, ayée mú nu'u a'ij pua'a ca'aníjra'a

hua'atá'aca í mej rí'í titetiújcha'íí mej mi majta miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huárini.

³⁴ Setá'aj seajtáhua'a rí'í mé titeumuámua'are'en, setá'aj seajta raatapuá'ajta í sej jín até'itzaara í Dios jemi. Camu tzáahuati'ira'a jín ramua'ate í Dios seica í mej a'amua jetze ajtémecan. Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en.

A'ij mej seíre'e muá'aju'u mat'íj huatarún í mi'ichite

³⁵ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tiu'uta'íhua'u tijín: “¿A'iné ye'í tí'iri'iri mej huatarún í mi'ichite? ¿Tí'itájni tévira'an jín miyen seíre'e muá'aju'u?”

³⁶ Mi neajta inee, ayée nu tiraatá'ixaate'esin yee, mi pej caí mé úumua'aree. A'ijna í jatzi pej raahuáste, capu ajnéjsin ti pua'a caí amuacá a'utátzi'ite.

³⁷ Patí'ij tí'ihuaste'e, capej pe'íjna huaste'e í ciyej ti ajnéjsin sino a'íj pej huaste'en í jatzi ti pua'a tí'iti triigu nusu tí'iti seica.

³⁸ Ajta a'ín í Dios, a'íí pu ayén ratá'aca í cíye'ara'an a'ij ti ari tiraaxí'epi'íntari'iri'i, seij ajta seij í jatzi.

³⁹ Ajta, capu ruxí'ej na'a 'een í hua'ira'a. Seij pu seicié éene'e téhua'ira'a í teáata'a. Ajta seicié mú éene'en téhua'ira'a í ye'emuaate. Majta a'íime í pina'ase, a'íí mú majta seicié éene'en téhua'ira'a. A'íí mú majta í hua'ité, seicié mú majta éene'en téhua'ira'a.

⁴⁰ Ajta ti júte'e tí'iseijre'e, ajta ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, capu ruxí'ej na'a tí'een. Ajta, seij pu a'ín pú'een í ti naa tihuá'aseijrate'e a'íjna ti júte'e tí'iseijre'e. Ajta seij pu ajta a'ín pú'een

í ti naa tihuá'aseijrate'e a'íjna ti tí'iseijre'e íyen chaanaca japua.

41 A'ijna í xicaj, a'í pu seíj a'íin pú'een ti naa tihuá'aseijrate'e. Ajta í máxcira'í, capu ruxí'ej na'a ayén tihuá'aseijrate'e. Majta a'íime í xu'ura'ave, camu majta ruxí'ej mena'a miyen 'een.

42 Ayee pu che'atá na'a éene'en tí'iseijre'e a'íjna jime'e í mej huatarújsin a'íime í mej meri huácuu. A'ijna í tévira'an ti huanú'ihuaca'a, a'í pu á'apua'aren. Ajta a'íin ti Dios ra'ajjásin, capu ché'e ja'anáj á'apua'aren a'íjna.

43 A'ijna tévira'an, ayée pu huanú'ihuaca'a mej caí rí'í tiratá'acare'en. Ajta, tí'ij Dios ra'ajján, a'í pu temua'a naa rí'í tiraatá'asin. Tí'ij huanú'ihua a'íjna í tévira'an, capu a'atzu ruca'ané. Ajta, tí'ij Dios ra'ajján, a'í pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ra'ajjásin.

44 Ayee pu éene'en nu'ihuan ti ij te'utáviicua'í íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée pu éene'en ra'ajjásin ti ij ayén jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ti pua'a ayén seijre'e í tévira'an ti ayén te'utáviicua'í íiyen chaanaca japua, ajta pu ayén che'atá na'a seijre'e í tévira'an ti jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

45 Jee xaa ne'u, ayée pu té'eyu'usi'í tijín: “A'ijna í teví, a'íjna í Adán ti amuacáí huataseíjre, a'í pu ayén éene'en ruuri huateájturaa.” Ajta a'íjna í teví, a'íjna ti ajta Adán pírici í tu'uvé'eteajti, ayée pu éene'en huateájturaa xiéjniu'ucari ti ayej a'uj tihua'atá'aca mej miyen ruuri muá'ara'ani.

46 Capu amuacáí huataseíjre a'íjna ti jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino

a'íjna ti ruse'íj te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua. T'í'ij a'íin ayén huatase'íjre'en, aj pu xaa huatase'íjre'esin a'íjna ti a'íin xié'jniu'ucare'ara'an jetze araújca'anen.

⁴⁷ Ajta, a'íin í teáata'a, í ti amuacaí huatase'íjre, a'íi pu chuej jín huatétaavijhuaca'a. A'íj pu jín, íiyen mej chuej japua me'ecan. Ajta í teáata'a, í ti hua'apua ti huanéj, a'íi pu júte'e é'eme'ecan.

⁴⁸ Majta a'íime í mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú 'een t'íj ajta 'een í tevi ti chuej japua me'ecan. Majta a'íime í mej jetzen ajtéme'ecan a'íjna ti júte'e é'eme'ecan, ayée mú majta 'een t'íj 'een a'íjna í ja'ati.

⁴⁹ A'íj tej teri tiyen 'een tévira'an jime'e a'íjna í tevi ti chuej japua me'ecan, ayée tu che'atá tena'a éene'e tá'aju'un tévira'an jime'e a'íjna í tevi ti júte'e é'eme'ecan.

⁵⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a. Capu ri'irí ti a'uun a'uteárute a'u ti Dios tejé'ajta ja'ati ti na'a ti auj ayén seijre'e tévira'an jime'e a'íjna í tevi ti chuej japua me'ecan. Ajta, a'íjna í ja'ati ti á'apua'aren, capu ri'irí ti ayén tiráac'íiti a'íjna ti caí ja'anáj á'apua'aren.

⁵¹ Xáanamujri'i mú'een, a'iné ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ti'itij jime'e ti rú'avaataca'a í Dios jemi. Catu naími'i cui'ini, sino Dios pu naíjmi'ica seicié taruuren itejmi.

⁵²⁻⁵³ Ayee pu té'eme a'íjna xicáara'a ti jetzen huatánamuajre'en í trompeeta ti jime'en nain te'entipuá'ajte. T'í'ij a'íin ti ta japua tí'ivaire'e ucáajjhua í trompeeta jetze, aj pu'í ayén seíre'e a'ame t'í'ij mej huatémaxcava'axi'ín jíye'itzi jime'e. Aj pu'í Dios hua'ajjájpuaxi'ísin a'íimej í mej meri

huácuu mej mi caí ché'e ja'anáj auupuá'are. Teajta iteen, seicié tu huaatéaruurejsin, a'iné ayéé pu ruxe'eve'e ti a'ín ti á'apua'aren ayén seicié huaújrúuren ti ij caí ché'e auupuá'are. Ajta ayén ruxe'eve'e ti a'ín ti mi'ini, ajta ayén seicié huaújrúuren ti ij caí ché'e huámi'ini.

⁵⁴ Tí'ij seicié huaújrúuren a'íjna ti á'apua'aren ti ij caí ché'e auupuá'are, ajta tí'ij ari seicié huaújrúu a'íjna ti mi'iníche'e ti ij caí ché'e huámi'ini, aj pu xaa ayén teja'uré'enejsin a'ij ti amuacáí té'eyu'usi'ihuaca'a, a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa yee: “Nain pu hui jín raatéemua'iti a'íjna í ti huá'acui'ica.

⁵⁵ Mi pej huá'acui'ica, ¿a'uné a'ij 'een í pej jín hua'utéemua'iti? Capu mé'e é'eseijre'e xaa ne'u.” Ajta ayén tijín: “Mi pej jín tihua'upuaíj, ¿a'uné a'ij 'een? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a.”

⁵⁶ Ajta a'íjna ti jín tihua'apuaíjte'e a'íjna ti ajta huá'acui'ica, a'ii pu a'íjna jetze araujca'anen í mej jín até'itzaara í Dios jemi. Ajta a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'ii pu a'ín pú'een ti ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen auté'itze'ara'an í Dios jemi.

⁵⁷ Mi ajta, tiché'e tiyen rí'í tiratá'acare'en te'íjna í Dios ti ayén titatá'aca tej tiyen tiu'utéemua'itín te'íjna jíme'e tej jetzen ajtémecan í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Cirístu'u pú'een.

⁵⁸ A'íj xu jín siyen huárini, ne'ihuaamua'a, mi nej já'amuaxe'eve'e huápi'i. Setá'aj rí'í tí'iteseijre'e ja'anáj ti na'a, setá'aj seajta te'utáviicua'i ti ij caí ja'ati amuá'ari'i í á'amuamua'atziira'a. Setá'aj seajta a'ujca'anéecan jín tiu'umuári'en í tavástar'a jemi ja'anáj ti na'a, a'iné xu'uri ramua'aree ti

jé'ecan huáp'i tejámuatéva'iri. Caxu huáapua'a sena'a tí'imuari'e tavástar'a jetze me'ecan.

16

Jíme'en í tumin í mej huá'uhuaviiri'i huá'a jíme'e í ru'ihuaamua'a

¹ Jíme'en í tumin sej raseire'e sej si jín hua'utévaire'en a'ímej í mej Dios jemi seijre'e, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e a'ij nej neri tihua'u'íjca a'ímej í mej e'etiújse'iri nainjapua u Galacia.

² Ayee xu huárini seij seajta seij, a'íjna xicáara'a ti jetzen te'ute'itien í itieeri. Ché'e seij ayén ra'ajtá'an í ruche a'achú ti caj tí'ixe'evi'ira'a, ti pua'a Dios raatá'a jeihua nusu cáj na'a. Ché'e a'ín rájseire'en tíj na'a seij itieeri ti ij caí ché'e ayén ruxe'eve'e sej rajsé'irihua'an a'ájna net'íj ne'uun a'atanén.

³ Net'íj ne'uun e'ará'asti, aj nu ni niyen hua'uré'epijte'esin í yu'uxari a'ímej í sej hua'antíhuau mej mi me'íjna jín majta ra'anú'an a'ujna u Jerusalén í sej seri rájseij sej hua'utapuaíjve'esin.

⁴ Ti pua'a ajta ayén tiná'amitiejte'e ti ayén titaatéva'iri nej neajta ne'uun á'ume'en, a'í mú majta á'uju'u muá'aju'u neetzi jamuan.

A'ij ti nu'u huárini tíj a'uun á'ume'en seij chuéjra'a japua

⁵ Net'íj ne'uun amuacá a'atanén u Macedonia, aj nu ni amúumuaarin. Mi neajta inee, nauj mi'i ne'uun u a'atanén u Macedonia.

⁶ Tij necaí a'atzu mú'ejmi jemi á'ateeri, na'ari niyen á'ateevi'in tíj na'a ti huáseevi'i a'ame sej

si siyen naatévaire'e se'íjna jime'e a'u ti na'a nej á'ume.

⁷ Canu niyen raxí'eve'e nej íjii nena'a amuaaséj nej ni a'atzu nena'a amuáamuaare, sino ayée nu raxí'eve'e nej ni á'ateevi'in nej ne'uun á'ucatii mú'ejmi jemi, ti pua'a ayén tinetá'acare'en í tavástara'a.

⁸⁻⁹ Mi neajta inee, a'úu nu a'utevée na'ame ne'újna u Éfeso ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna mat'íj tí'yeste me'íjna jime'e ta'aráhua'apua ti ará'ase i itieeri. Jee xaa, ayée nu huárini a'iné naa pu tináavai a'íjna jime'e í nej tí'imuari'e nej ni jeíhua huápi'i raatévaire'en í tavástara'a. Capu amín a'ij mej jeíhua néjcha'íire'e.

¹⁰ Ajta, tí'ij a'uun a'atanén a'íjna í Timoteo, setá'aj rí'i tirájcha'íica temua'a naa, a'iné a'íi pu ayén che'atá na'a tí'ivaire'e í tavástara'a jemi netíj inee.

¹¹ Ché'e caí ja'ati raxi'éehuata. Tí'ij ajtahua'a u a'arájra'ani, setá'aj raatá'an tíj na'a ti ayén ruxe'eve'e ti ij ajtahua'a yé ra'asti neetzi jemi. Ayee nu rachú'eve'e ti a'ín yé huácatii huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a.

¹² Ajta a'íjna í ta'ihuaara'a, a'íjna í Apolos, jé'ecan nu ca'aníjra'a raatá'acare'e ná'aye'i ti mú'ejmi jemi a'atanén huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a. Mi ajta a'ín, capu á'uye'imí'i já'araa. Aj pu nu'u a'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tí'ij huatáci'ipéeca.

I niuucari ti jín ra'antipué'ajte

¹³ Rí'i xu'u mú'een. Setá'aj rí'i tí'iteseijre'e se'íjna jime'e sej rá'astijre'e í tavástara'a. Setá'aj sea-jta huateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj sea-jta

araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si te'utáviicua'i.

14 Setáj sena'a sej siyen rici, setá'aj siyen rijca se'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en.

15-16 Xu'uri ramua'aree a'ii mú a'ín pú'een í mej amuacá huataújtuiiri'í í tavástar'a jemi ayujna Acaya a'íime í teitestemua'ame'en a'íjna í Estéfnas. A'íí mú majta meri me'íjna jín autéjhuii mej hua'utévaire'en a'ímej í mej Dios jetze ajtéme'ecan. Ayee nu ca'aníjra'a amuaatá'aca, ne'ihuaamua'a, sej si huá'atzaahuate'e a'ímej, seajta naíjmi'ica í teite í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetáj iteen, í mej majta tzáahuati'ira'a jín tí'ivaire'e í tavástar'a jetze me'ecan.

17 Nee nu xaa huatántemua'ave matí'ij yé ra'áa, a'íjna í Estéfnas jamuan a'íjna í Fortunato, ajta a'íjna í Acaico. A'íí mú xaa rí'í tinaatá'a me'íjna jime'e mej yé náamuaareca'a mú'ejmi jetze me'ecan tí ij caí tí'ití ná'aturaate'e.

18 A'íí mú rí'í tinaatá'a yú ne tzajta'a. Majta mú rí'í amuaatá'asin mú'ejmi í a'amua tzajta'a. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rí'í tihua'utá'an naíjmi'ica í teteca mej miyen 'een matáj a'íime í mej huaíca.

19 Yé mú á'amuateujte'e a'íime í mej e'etiújse'iri hua'atéyujta'a tí a'u tí seijre'e tíj na'a tí a'u tí huatacá'a líye Asia. Ajta a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila, a'íí mú temua'a naa á'amuateujte'e niuucajtze'en í tavástar'a. Ayee mú che'atá mena'a yé á'amuateujte'e naíjmi'í í mej e'etiújse'iri a'u mej é'eche a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila.

20 Naími'í í ta'ihuaamua'a í mej yé huateí, a'íí mú majta á'amuateujte'e. Setá'aj huaújteujte'en

temua'a naa, xu'iteújpi'itze'axi'i niuucajtze'en í tavástar'a.

²¹ Neajta inee, i nej Pablo pú'een, nemuajca'a nu jín tejá'amuyayuse'e nej ni neajta amuaata-teujte'en.

²² Ti pua'a ja'ati caí raxí'eve'e í tavástar'a, ché'e ayén puaíjtzi ráaci'iti. Ché'e yé uvé'enen í tavástar'a.

²³ Ché'e a'íin tavástar'a, a'íjna í Jesús, ché'e a'íin rí'i tejamuatá'acare'en.

²⁴ Jéihua nu neajta já'amuaxe'eve'e ne'íjna jime'e sej seajta se'íjna jetze ajtémecan í tavástar'a, a'íjna í Jesús. Yee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

**I niuucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa
a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús ti
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los
Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa